

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LA VIDA ESPIRITUAL

April 1979

La fe da sentido a la religión

Tener fe es mucho más que invocar algunas veces a Dios o hacer promesas a un santo o llevar un distintivo religioso. No debemos confundir fe con religión. La religión es una forma de expresar la fe y tiene más de esfuerzo humano que de iniciativa divina. La fe, en cambio, es un don de Dios aceptado por el hombre. La religión puede terminar en una mera organización exterior o en algo supersticioso. La fe es lo que da sentido a la religión y la hace auténticamente interior.

Es normal que la fe se manifieste de diferentes maneras, según las edades y las situaciones personales de cada creyente. No es igual la fe de un niño que la de un adolescente o un hombre maduro. No cree en la misma forma un intelectual que un obrero o un artista.

El camino de la fe no está exento de dudas y vacilaciones, especialmente, las que surgen frente a la existencia del mal. No debemos extrañarnos ni desanimarnos por eso: la fe es una luz que brilla en medio de la oscuridad, pero no la suprime. Es necesario que nuestra fe pase por esas pruebas. Solo así nuestra fe será mucho más valiosa que el oro perecedero purificado por el fuego, nos dice San Pedro.

Pregovori o pogumu

Če sem majhen, sem pa širok; če pa skočim, sem pa visok. (slovenski)
Kdor je pogumen, ne ve, kaj je samota. (ruski)
Kdor zna trpeti, zna zmagati. (angleški)
Močen je, kdor nasprotnika podre,
še močnejši pa je tisti, ki se dvigne. (francoski)
Kdor se boji, s tem samo poveča pogum svojega nasprotnika. (italijanski)
Bati se ni treba, pač pa biti oprezen. (slovenski)
Ne kaži zob, če ne moreš ugrizniti. (judovski)

Pregovori o zdravju

Hitro spat in zgodaj vstat, kdor hoče biti zdrav in mlad. (slovenski)
Kdor v jedi in pijači mero drži, učka starih dni. (slovenski)
Zmanjšaj svoje želje in povečalo se bo tvoje zdravje. (španski)
Zdrav človek ima veliko želja, bolni le eno. (slovenski)
Zdravje po curku doli, po niti gori. (slovenski)
Bolezen nas uči, kaj smo. (angleški)
Veselo srce je pol zdravja. (slovenski)
V zdravih dneh dobro delaj, po smrti ne bo časa. (slovenski)
Palec ne more biti vesel, ko kazalec trpi. (kurdski)

DUHOVNO ŽIVLJENJE

Leto 46

April 1979

PRAVA VELIKONOČNA VERA SE NE OMEJUJE NITI NA DAVNO MINULI VSTAJENJSKI DOGODEK, NITI NA NEKAJ, KAR PRIDE PO SMRTI. VELIKA NOČ JE TRAJNA NAVZOČNOST. VSTAJENJE SE DOGAJA ZMEROM IN POVSOD TAM, KJER LJUDJE ŽIVE V VERI IN IZ VERE V KRISTUSA, KRIZANEGA IN POVIŠANEGA GOSFODA, IN V TEJ VERI TUDI LJUBIJO, TRPIJO IN UMIRAJO. VELIKO VSTAJENJSKE VERE IN VSTAJENJSKEGA ŽIVLJENJSKEGA OPTIMIZMA IN OBCUTJA ŽELI VSEM SVOJIM DRAGIM SODELAVCEM, NAROČNIKOM, BRALCEM IN PRIJATELJEM

„DUHOVNO ŽIVLJENJE“

Križ je pot do vseh kreposti

Ali je božji Sin moral za nas trpeti? Da, njegovo trpljenje je bilo potrebno z dveh vidikov: kot zdravilo zoper greh in kot zgled za ravnanje.

Kristusovo trpljenje je bilo predvsem zdravilno. V njem je naše zdravilo zoper vse zlo, v katerem se znajdemo zaradi svojih grehov.

Prav tako koristen je njegov zgled. V Kristusovem trpljenju je namreč moč za usmeritev vsega našega življenja. Kdor hoče popolno živeti, naj zaničuje, kar je zaničeval Kristus na križu, in želi, kar je on želel. Križ je pot do vseh kreposti.

Če iščeš ljubezen, se spomni: **Nihče nima večje ljubezni, kakor je ta, da kdo za svoje prijatelje dá svoje življenje.** Tako je ravnal Kristus na križu. Če je torej on dal svoje življenje za nas, ne sme biti tudi nam nobena žrtev zanj prevelika.

Kdor išče zgled potrpežljivosti, bo odličnega našel na križu. Potrpežljivost je velika v dveh primerih: če kdo prenaša velika nasprotovanja, kadar se jim ne more izogniti, ali pa če se tem ne izogne, čeprav bi se jim mogel.

Zgled obojne potrpežljivosti nam je dal Kristus na križu. Kajti, ko je trpel, ni pretil. V smrt so ga peljali kakor jagnje

in ni odprl ust. Velika je torej Kristusova potrpežljivost na križu: **Vztrajno tecimo v tekmi, ki nas čaka, in glejmo na voditelja in dopolnitelja vere, na Jezusa. Ta je namesto veselja, ki ga je čakalo, s preziranjem sramote prevzel križ.**

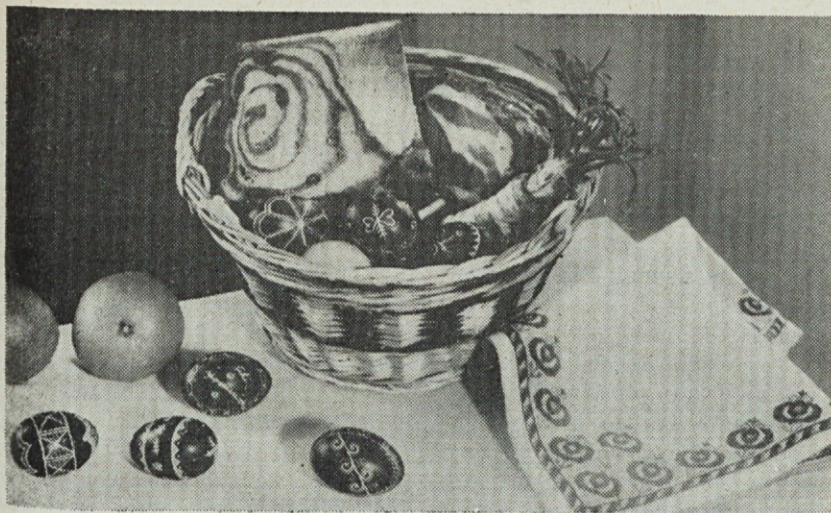
Če iščeš zgled ponižnosti, glej Križanega: Bog je hotel biti sojen pod Poncijem Pilatom in umreti.

Če iščeš zgled pokorščine, hodi za njim, ki se je pokoril Očetu do smrti: **Kakor je namreč po nepokorščini enega človeka (namreč Adama) množica postala grešna, tako bo tudi po pokorščini enega množica postala pravična.**

Če hočeš najti pravi odnos do zemeljskih stvari, hodi za njim, ki je Kralj kraljev in Gospod gospodov, v katerem so skriti vsi zakladi modrosti in vednosti. Na križu je nag, zasmehovan, opljuvan, pretepen, s trnjem kronan, napojen s kisom in žolčem.

Ne navezuj torej svojega srca na oblačila in bogastvo, kajti razdelili so si moja oblačila; ne na časti, ker je skusil sramotenje in udarce; ne na dostojanstva, kajti spletili so krono iz trnja in mi jo dali na glavo, ne na ugodja, ker so me v moji žeji napajali s kisom.

Sv. Tomaž Akvinski

Velikonočni pirhi

Za Veliko noč si bomo podarili veliko pirhov;
v pirhih, pod pisano pobarvanimi lupinami
je skrito upanje, kal novega življenja.
Rdeči pirhi so kaplje Jezusove krvi,
so simbol trpljenja, simbol križeve poti,
ki jo je prehodil Odrešenik pred dnem vstajenja.

Za Veliko noč si bomo podarili veliko pirhov,
zvrhan pehar že čaka na praznični mizi.
To so pirhi hvaležnosti, ljubezni in dobrih želja,
pirhi s srčastimi ornamentami in veselo Alelujo,
pirhi toplih besed za vse ljudi na zemlji,
pirhi miru za vse narode na modrem planetu,
pirhi čiste vode za vse reke, jezera in morja,
pirhi čistega zraka in sončnega prostora,
pirhi za vse preganjane in izumirajoče vrste.

Veliko pirhov si bomo podarili za Veliko noč,
na dan zmage nad smrtjo, na dan vstajenja,
Jezus nam vsem podarja veseli pirk Odrešenja.

Milena Merlačk

Gospod je res vstal, aleluja!

Iz vere, da je Jezus iz Nazareta, ki je na veliki petek na križu umrl, na veliko noč zgodaj zjutraj vstal, je zrasla Cerkev, ki je že dva tisoč let kvas zemlje in luč sveta vsemu človeštvu.

Jezusovi učenci so vedeli, da je Jezus res umrl.

Do prepričanja, da isti Jezus živi, so prišli na dva načina: grob, v katerega so bili položili Jezusovo truplo, so našli prazen; Jezusa so po njegovi smrti mnogi od njih videli (neverni apostol Tomaž se je hotel celó dejansko prepričati, če so rane na Jezusovem telesu res prave).

Iz tega prepričanja, da je Jezus vstal, so njegovi učenci spočeli svetovno gibanje, ki je še v dvajsetem stoletju prav tako živo kot takrat.

Prazen grob

Vsi štirje evangeliji poročajo, da so v nedeljskem jutru po tistem petku, ko je Jezus umrl, našli njegov grob prazen.

Najprej je to odkrila Marija Magdalena, bodisi sama bodisi z drugimi ženami, ki so bile navzoče ob Jezusovi smrti. Ko je našla kamen odvaljen od groba, je brez preiskovanja sklepal, da je truplo odnesel kakšen človek ali več ljudi. V tem smislu je sporočila učencem. Isto so jim povedale

druge žene, a njim „so se zdele te besede kakor blodnja in jim niso verjeli.“

Evangelisti dodajajo, da je bilo to odkritje pozneje potrjeno: „In nekateri od naših so šli h grobu in so našli tako, kot so žene rekle“ (Luka). Peter in Janez sta tekla h grobu in našla, kakor je Marija Magdalena povedala“ (Janez). En angel (Matej, Marko) ali dva (Luka) sta zagotovila učencem, da Jezusa ni tukaj, ker je vstal.

Kljub temu da so apostoli preverili resnico o praznem grobu, je iz evangelijev očitno, da se apostoli niso zadovoljili za svojo vero v Jezusovo vstajenje samo s praznim grobom. To je bil preslaboten dokaz. Zato so kot veliko važnejšo resnico oznanili svet, da se jim je iz groba vstali Jezus ponovno prikazal, da so z njim govorili in celó jedli.

Vstalega so videli

Sveto pismo nove zaveze govori o Jezusovem vstajenju: Kristus je umrl in oživel; vstal je od mrtvih; bil je položen v grob, tretji dan je vstal v življenje.

Prvi kristjani so pojmovali Gospodovo življenje kot nasprotje njegove smrti in pokopa. Ko so rekli, da je vstal od mrtvih, se jim je samo po sebi zdelo

umevno, da njegovega trupla ni več v grobu. To svojo vero so opirali najbolj na dejstvo, da so Jezusa videli po njegovi smrti živega mnogi njegovi učenci.

Najstarejše poročilo najdemo pri apostolu Pavlu, bivšem sov-

ražniku Kristusa in kristjanov. Pisal je približno četrto stoletje po Jezusovi smrti, o njegovem vstajenju pa je govoril z apostolom Petrom štiri ali največ sedem let po tem, ko je Jezus vstal.

Pavel piše, „da je Jezus za naše grehe umrl, kakor je v pismih; in da je bil pokopan in da je tretji dan vstal; in da se je prikazal Kefu in potem dvanajsterim; potem se je prikazal več kot petsto bratom hkrati, izmed katerih je zdaj večina živih, nekateri pa so zaspali. Potem se je prikazal Jakobu, nato vsem apostolom. Nazadnje pa se je prikazal tudi meni.“

Pavel hoče reči: „Če kdo meni ne verjame, naj gre v Jeruzalem in naj poišče tistih petsto ljudi, ki so vstalega Jezusa videli, saj jih še večina živi, pa naj jih natančno izpraša o njegovih prikazovanjih in se tako prepriča, da se je to res zgodilo.“

Evangelisti opisujejo Jezusova prikazovanja kot taka, ki so težko opredeljiva in se izmikajo človeški besedi, saj so zunaj običajnega doživljanja. Vendar so puščala v tistih, ki so jih doživeli, neizpodbitno prepričanje, da so se za kratek čas res srečali s svojim živim Gospodom.

Pri teh srečanjih z vstalim Jezusom, pa naj se dogajajo na vrtu, v hiši, na hribu, ob jezeru, se vzbudi v apostolih najprej začudenje, dvom in obotavljanje, za tem pa neomajna gotovost, da je to res On. Poročila o teh dogodkih se v bistvu skladajo:

učenci so res videli Gospoda; v posameznostih pa si nasprotujejo, kar ni čudno spričo nenavadnosti le-teh. Niti se niso evangelisti potrudili, da bi poročila med seboj vskladili, saj so bili popolnoma gotovi o videnjih in jih torej ni bilo treba dokazovati, utemeljevati ali zagovarjati. O popolnoma gotovih dogodkih je bilo zanje vsako nadaljnje razpravljanje brez pomena.

Ko bi hotel zgodovinar strogo znanstveno dokazovati Kristusovo vstajenje, bi lahko dokazal samo to, da so bili apostoli prepričani, da so govorili z vstalim Jezusom, več ne. Pa osupniti bi moral pred dejstvom, da so po teh dogodkih postali čisto novi ljudje, ki so sprožili svetovno gibanje. Tega ne bi mogel razumeti, če bi imel srečanja apostolov z vstalim Gospodom za zmoto ali laž.

Presenetljivi zagon, s katerim se je kljub nepopisnim težavam začela širiti prva Cerkev, je najprepričljivejši dokaz za resničnost Jezusovih prikazovanj. Apostole je očitno nekaj čisto spremenilo. Sami so rekli, da je bilo to srečanje z vstalim Kristusom. Nobenega razloga nimamo, da bi jim ne verjeli. Nasprotno: vse razloge imamo, da jim verjamemo.

Če hočemo, da bo v emigraciji kaj obstajalo, mora biti zidano na realnost in v takem obsegu, ki ga zmoremo.

Karel Mauser

Vstal je Kristus, upanje moje

Ko so učenci govorili: „Kristus je vstal,“ so svoje upe v bodočnost povezovali s spoznanjem o Kristusu. Ljudem pa, ki ne vedo več, kaj naj bi počeli s svojo bodočnostjo, tudi Kristusovo vstajenje ne more več veliko pomeniti. Kolikor postane temna bodočnost, postane teman tudi Kristus. Razumeti ga je mogoče le na obzorjih upanja.

Vendar bi zlorabili krščansko upanje, če bi iz njega delali sredstvo za izpolnjevanje vseh naših želja. V teh primerih bi šlo samo za nekakšno tolažbo. Krščansko upanje ne govori o kakršni koli bodočnosti. Govori samo o Kristusu in njegovi bodočnosti. Pri tem Jezusovo ime ni samo prazen naziv. Označuje temelj in upravičenost tega upanja.

Nova zaveza nikoli ne govori samo o tem, da je Kristus vstal in pripravil čudovito bodočnost vsem ljudem. O vstajenju govori v zvezi s križem, upanje je vedno v zvezi s trpljenjem in požrtvovalno ljubeznijo. Kakršno koli življenje ne daje osnove upanja, kakor jo daje Jezusovo življenje, v katerem je iz ljubezni sprejel križ in smrt. Vstajenje se je razodelo v njegovem umiranju.

Ob njegovi smrti se je razkri-
lo, kaj vse v življenju ni na svojem mestu, kaj je zlo, kaj je nečloveško in proti Bogu. Upanje, ki se vžge ob Jezusovem vstajenju, je pripravljeno prevzeti prav takšno trpljenje. To upanje se ne uresničuje v praznem sanjarjenju o bodočnosti, temveč v zoprvanju brezbožnosti in nečloveškosti.

Človek je nekaj edinstvenega, enkratnega in neponovljivega. Sila, ki vse prešinja, je človečnost. Vse, kar je človeškega, prihaja iz te sile. Človek živi, dela in ustvarja, trpi in se bojuje, ljubi in sovraži in zdvaja, pada in spet vstaja: vedno skupaj z drugimi. Zato se obračam na vse različne skupnosti, na ljudstva, narode, režime, na politične, gospodarske, družbene in kulturne sisteme in jim kličem: odprite se čudoviti resnici o človeku! Odprite se skrivnosti, s katero slehernik živi, odkar je bil rojen Kristus! Dajte mu svobodo, da se bo uresničeval v konkretnih okoliščinah svojega zemskega bivanja! V tej skrivnosti je skrita sila človekovega bitja, sila, ki sveti nad vsem človeškim. Ne ovirajte tega sija! Ne dušite ga! Vse, kar je v zvezi s človeškim, se razcvita po tej sili, brez nje hira, brez nje propada... V Kristusu ima Bog veselje s človekom. Človeka ne sme torej nihče uničevati. Ni ga dovoljeno poniževati. Ni ga dovoljeno sovražiti.

Janez Pavel II.

Za križem

Gospod je s trpljenjem svojim svet odrešil. Tako se je izpolnil ukaz, ki je bil od vekomaj.

Preko gore trpljenja drži cesta v večno radost, preko gore smrti drži cesta v življenje. Visoko do neba se je vzdignilo znamenje in vse trudne oči so zastrmele vanj. Ura bridkosti je bila ura spoznanja. Teman je stal križ na Golgoti, kajti za njim je plamenela daljava v zarji paradiža.

Upajte, koprneče, oči! Ne kapljica plemenite krvi, iz čistega srca izlite, ni kanila brez koristi. Korak, pod križem trepetajoč, je namerjen veselju naproti.

Pride ura, ko bodo pogledale proti nebu zakrvavele oči, ko bo vzdiknilo srce od prevelike bolesti.

„Elohi, Elohi, lama sabaktani!“

Takrat se bo dopolnil čas in duri se bodo odprle.

Gospodov dan je bil: puhtelo je iz razoranih njiv, češnje so cvetele na vrtu in breskve v vinogradu. Na cesti se je prikazal tujec, bos in gologlav; oblečen je bil v rdečo haljo, ki mu je segala do nog; rokavi so bili tako široki, da se je razgalila roka do ramen, kadar je ukazoval oblakom. Svetli lasje so mu padali na rame, nebeška glorijska son-

cu; v tla je bil uprt njegov pogled.

Prišel mu je naproti otrok, mladoleten, v cunje oblečen; na glavi je imel butaro drv in je jokal.

„Kam, otrok, in čemu jokaš?“

„Truden sem in lačen!“ je rekel otrok.

Tujec se je nagnil k njemu in ga pobožal.

„Odloži to butaro in pojdi za menoj!“

Otrok je zvrnil butaro na cesto, prijel tujca za roko in je šel z njim. Njegov drobn obraz se ni smejal prej nikoli, zdaj se je smejal; njegove plahe oči se niso svetile prej nikoli, zdaj so se svetile.

In se je ozrl tujec po polju, bogato cvetočem, in je vpraševal otroka.

„Čigavo je to polje?“

„Gospodovo.“

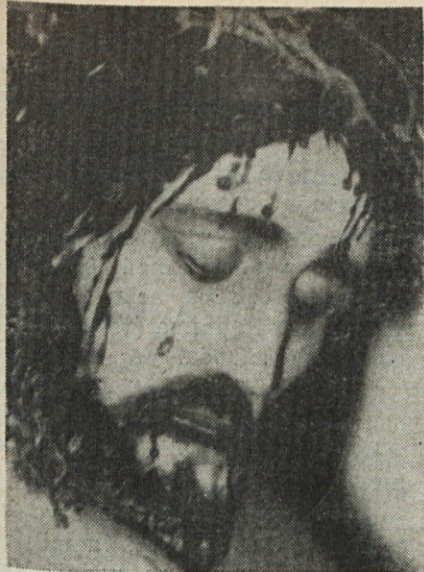
„Kdo ga orje, kdo seje tam in kdo žanje?“

„Mi orjemo in sejemo, gospod žanje, zakaj njegovo je polje.“

Ozrl se je tujec z dolgim, tihim pogledom po vsem polju, bogato cvetočem; na desno stran se je ozrl in na levo; v njegovem pogledu pa je bila bridkost; in kakor se je ozrl, so usahnile vse bilke in zemlja je bila suha in nerodovitna.

In šla sta dalje.

Prišla jima je nasproti dolga vrsta ljudi; cule so imeli v rokah in so gledali v tla. Globoko

so bili upognjeni, do pasu opraseni. Moški in ženske, starci in otroci, Tudi otroci si bili tiho in so gledali v tla.

„Kam, ljudje božji?“ je vprašal tujec.

Niso ustavili koraka, niso vzdignili glave; in vsi so zapeli žalostno romarsko pesem.

„V Ameriko, v obljubljeni deželo, kruha iskat in zemlje in domovine!“ Tujec se je ozrl nanje, pogledal je vse po vrsti; in kakor so občutili njegov pogled, so se jim nenadoma zjasnili obrazi, ki niso bili prej jasni in veseli.

„Odložite cule in pojdite z menoj!“ je rekel tujec.

In takoj so vsi zvrnili cule na cesto in so šli za njim.

Prišli so v vas, tako temno in

težko, kakor da jo je Bog sam zapustil. Lesene bajte, s slamo krite, so visele ob klancih, strmele na procesijo s trudnimi očmi; črni molki so rožljali med koščenimi prsti.

„Polje ne rodi kruha, pa bodi kamen naš delež in molitev!“

„Odložite molke!“ je rekel tujec. „Tudi svete podobe obrnite in žegnančke izpraznite in pojdite za menoj!“

Ljudje so vrgli molke na cesto, obrnili so v zid svete podobe, izpraznili so žegnančke in so šli za njim.

Dolga procesija je bila, dolgo so romali. Pa so prišli do velike črne hiše s črnimi okni; kladiva so pela, bobnela so železna kolesa; črn dim se je vil proti nebu; ni se dovol, vračal se je k zemlji, kakor Kajnova daritev.

„Kdo domuje v tej hiši?“ je vprašal tujec.

In so mu odgovorili.

„Tisti domujejo v tej hiši, ki nimajo ne doma ne zemlje ne domovine. Njih delo domuje tam — sami domujejo v bridkosti.“

Pogledal je tujec in hiša je vztrepetala. Odprla so se ogromna vrata in prišli so iz temne veže in od vseh steza in potov in kolovozov; trudni so bili in črni in žalostni; ko pa jih je osvetlil njegov pogled, so se nenadoma vzravnali, radost je zardela v njih obrazih, prijeli so se za roke in so šli za njim.

„Kam?“ so vprašala usta.

Srce je slutilo, kam.

Tujec je šel pred njimi v dolgi rdeči halji, njegovi svetli lasje so trepetali v vetru.

Šli so in prišli v kraj, ki ga Bog ni blagoslovil. Kakor v grob je bil pogreznjen. Od vseh strani so strmele v grob visoke črne skale.

„Čigav je ta kraj?“

„Gospodov,“ je odgovoril otrok.

Ozrl se je tujec, na levo je pogledal z žalostnimi očmi in na desno; in tedaj so se nenadoma odprle koče, plaho skrite pod skalami. In iz koč so prišli ljudje, upognjeni in trudni; sila jih je bilo, počrnela je dolina.

„Odkod, ljudje božji?“ je vprašal tujec.

„Izpod zemlje!“ so odgovorili. „Črno zlato kopljemo pod zemljo; črno zlato za gospoda, črn kamen zase!“

Tujec jih je pogledal, nagnil je glavo in šli so za njim; lahek je bil njihov korak kakor še nikoli prej; oči so gorele — v zmagoslavju že, nič več v koprnjenju.

Šli so in dolga je bila procesija. Vila se je iz hriba v hrib, iz doline v dolino. Pod senco te črne procesije, pod senco rdeče halje in svetlih vihrajočih las so čudežno umirala polja, veneli so travniki; doline so se vzdigale, padali so hribi. Bogastvo, iz prokletstva vzkliklo, se je vračalo v prokletstvo.

V klanec so šli, zmerom višje; vsa pokrajina je bila pod njimi,

jasno razgrnjena kakor na dlani. Pred njimi se je svetila dolga rdeča halja, svetli lasje so goreli v soncu.

„Kam?“

Tujec ni odgovoril.

Obzorje je vse vzplamenelo, kakor tretjo uro nad Golgoto; vzplamenel je na nebu križ, ki je segal s silnima rokama od izhoda do zahoda.

Tujec pa je stopil na hrib, nagnil je glavo in zakril oči; zakaj velika je bila bridkost v njegovem srcu.

„Ne ozrite se v prokletstvo in trohnobo, vsi vi tisoči in milijoni, ki ste koprneli za menoj! Vsi vi ponižani in užaljeni, vsi vi zaslužnjeni in obremenjeni — zdaj, ko je naš dan, pojte hozana in aleluja! Iz bičanja in križanja, iz sramote in trpljenja je vzrasel naš dan, do nebes se je povzdignil naš križ — pojte mu hozana in aleluja!“

Šel je pred njimi, visok in lep, v dolgi rdeči halji, in vsi so šli za njim, vsi ponižani in razžaljeni, vsi zaslužnjeni in obremenjeni.

Šli so v svetel dan, ko se je zgrnila globoko za njimi nad Sodomo črna noč; sodbe noč in obsodbe.

Šli so za njim v zmagoslavje in radost; tisti ponižani in tepnani so šli za njim, ki jim je rekel:

Božje kraljestvo je v vas.

En teden v Latinski Ameriki: kraji, sprejemi in govori

Zgodovinsko potovanje svetega očeta Janeza Pavla II. v Latinsko Ameriko, ki se je začelo 25. januarja in končalo 31. januarja, je kontinentu, na katerem živi 300 milijonov ljudi, poglobilo vero v Boga, Marijo in Cerkev.

Še nikdar ni Kolumbova zemlja doživela tako veličastnih sprejemov, kot jih je doživel Kristusov namestnik na zemlji. Še nikdar niso besede Petrovega naslednika padale tako globoko med narode novega sveta, kot se je zgodilo ob obisku Janeza Pavla II.

Kratek pregled krajev, ki jih je obiskal sveti oče, naj osvetli krepke trditve.

25. januarja v Santo Domingo: „Da bi bil svet bolj človeški!“

V Santo Domingo, glavno mesto Dominikanske republike, je sveti oče prispel ob 13,30 uri. Na trgu „Neodvisnosti“ je daroval sveto mašo, pri kateri je bilo okrog 400.000 udeležencev. Med somaševanjem s škofi štirih držav je v govoru poudaril, da smo kristjani poklicani k delu za bolj pravičen svet. Med drugim je dejal: „Evangelizacija in napre-

dek sta med seboj povezana. Cerkev se jima noče odreči, ker bi to pomenilo, da človeku zapiramo pot v neskončnost, kamor ga je poklical Bog... Cerkev bo vedno nadaljevala svoje poslanstvo vere in obrambe človekovih pravic. Vsi njeni člani si morajo prizadevati za izgradnjo novega sveta, ki bo pravičnejši, bolj človeški, ki se ne bo zapiral vase, temveč bo imel posluh za duhovne vrednote. To pomeni, da v takšnem svetu ne bo več lačnih otrok, da bodo vsi imeli možnost šolanja in vzgoje, da bodo mladi lahko opravljali poklic, ki jih veseli, da ne bo več kmetov brez zemlje, da ne bodo več izrabljali delavcev, da ne bo več takih, ki bi imeli preveč, in takih, ki bi brez lastne krivde ne imeli ničesar. Da ne bo več toliko razbitih družin, da ne bo več neenakosti in razlikovanja... Ne bodite zadovoljni s svetom, ki je narejen po meri človeka, naredite svet, ki bo božji!“

26. januarja v mestu México: „zvestoba Cerkvi pomeni sprejemanje Cerkve“

V petek, 26. januarja, je papež prispel v Mehiko, ki je danes

druga največja katoliška država na svetu, saj šteje 63 milijonov ljudi, ki so v glavnem katoličani.

Prvi ga je pozdravil predsednik Združenih držav Mehike López Portillo. Njegov prihod je spremljalo 1800 tujih poročevalcev in menda prav toliko domačih. Vsa Mehika je praznovala. Nobena tovarna ni delala in šole so ostale zaprte.

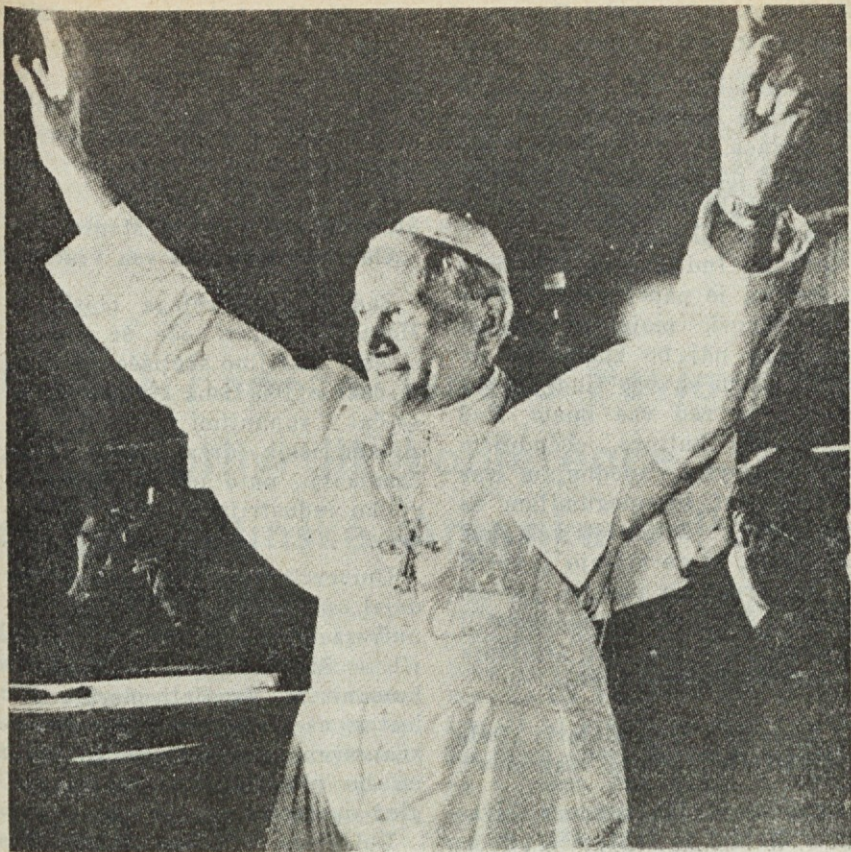
V mehiški stolnici je vse spodbudil, naj ne pozabijo na vero, „tisto vero, ki jo je imela Marija vse od oznanjenja do križa“. Med drugim je rekel: „V tem trenutku bi vam rad priporočil, da utrdite svojo zvestobo. Poljskemu narodu pripisujejo trdno zvestobo Cerkvi, to velja tudi za Mehikance. Pozivam vas, da svojo vero oplemenitite s čvrsto in dosledno zvestobo Cerkvi. To pa v našem času pomeni, da skušate Cerkev kar najbolje spoznati. Če se boste poglobljali v listine drugega vatikanskega cerkvenega zbora, boste spoznali, da je koncilski prenova vnesla v Kristusovo Cerkev nove ideje, ki pa so same po sebi večne, saj so Kristusove. Zvestoba Cerkvi pomeni sprejemanje Cerkve. Zvesti pa ne bi bili oni, ki bi v imenu lažnega preroštva zajadrali v avanturistično izgradnjo Cerkve prihodnosti, brez temeljev v sedanjosti in preteklosti. Zvesti moramo ostati Cerkvi, ki je rojena enkrat za vselej, ki ji je vtisnjen božji načrt: križ, od-

prt grob vstalega Zveličarja in binkoštna milost Svetega Duha“.

27. januarja — v svetišču Matere božje: zahvala Mariji za vero, prošnja za stanovitnost.

V soboto, 27. januarja, se je sveti oče v odprtem avtomobilu odpeljal v mehiško božjepotno svetišče Matere božje Gvadalupe; kamor priroma dnevno okrog 5.000 ljudi, ob nedeljah in praznikih pa do 100.000.

V novi Marijini baziliki je vodil somaševanje. V priložnostnem govoru se je najprej zahvalil Mariji za vero na tej celini, nato pa ji je priporočil še prihodnost. O sami konferenci latinskoameriških škofov pa je dejal: „Ne bomo se sestali, da bi po desetih letih reševali ista vprašanja kot v Medellinu; osvetliti jih moramo z novih vidikov in v novem zgodovinskem trenutku. Konferenca v Medellinu je bila po koncilu. Njen cilj je bil, da bi koncil sprejeli v Latinski Ameriki. Brez koncila bi tudi Medellina ne bilo. Cerkev se je tedaj odločila za človeka, za reveža, za celotno osvobajanje ljudi in narodov. Tako je postala simbol upanja za človeštvo. Sklepe medellinske konference so različno razlagali, ne vedno dobrohotno za Cerkev. Danes moramo iskati novih poti, da bo Cerkev mogla bolje opravljati poslanstvo, ki ji ga je zaupal Kristus.“

**28. januarja v Puebla de los
Angeles programski govor
Janeza Pavla II.**

Na začetku III. konference latinskoameriških škofov, med njimi je bilo 21 kardinalov, 66 nadškofov in 131 škofov ter 45 svetnih in 35 redovnih duhovnikov, 13 redovnic, 3 redovniki-neduhovniki, 4 stalni diakoni, 33 laikov (23 moških in 10 žena) in 5 opazovalcev nekatoliških cerkva,

je sveti oče Janez Pavel II. imel govor, ki je nakazal smernice vsemu razpravljanju.

V govoru je papež poudaril glavne resnice o Jezusu Kristusu, o Cerkvi, o človeku, o edinstvi v Cerkvi, o varstvu in napredku človekovih pravic, o izvirnosti krščanske osvoboditve. Ob sklepu pa je omenil še važnost dela za družine, duhovne poklice in mladino.

29. januarja v mestu Oaxaca: Srečanje z indijanskimi plemeni.

V ponedeljek, 29. januarja, je sveti oče z letalom odletel v mesto Oaxaca, ki je približno 500 km daleč od mehiške prestolnice in je nekakšno središče revnih indijanskih plemen.

Zbranim Indijancem, 350 tisoč po številu, je papež dejal: „Pre dragi sinovi, moja navzočnost med vami naj bo znamenje, da Cerkev skrbi za vse ljudi. Z vami sem in rad vas imam. Rad imam vašo kulturo, občudujem vašo zgodovino, spodbujam vas za sedanost in opogumljam za prihodnost... Želim biti vaš glas, glas tistih, ki ne morejo govoriti ali jim drugi ne pustijo. Hočem biti vest sveta, da bi nadomestili ves izgubljeni čas, čas trpljenja in neuresničenega upanja.“

30. januarja v Gvadalahari: „Delo ni prekletstvo, temveč blagoslov“.

Predzadnji dan svojega bivanja v Mehiki je sveti oče posvetil mestu Gvadalahara. Pred prepolnim stadionom je imel govor, ki ga je namenil predvsem delavcem. Med drugim je dejal: „Delo ni prekletstvo, temveč božji blagoslov. Bog je poklical človeka, naj si podvrže zemljo in jo spremeni, naj s svojim razumom in svojimi rokami nadaljuje delo stvarjenja. Za kristjana ni dovolj govoriti o krivicah. Kristjan mora pričati za pravičnost. Kdor dela, ima pravice, ki jih

mora braniti, toda ima tudi dolžnosti, ki jih mora velikodušno izpolniti. Kot kristjani ste poklicani, da postanete graditelji pravičnosti, resnične svobode in ljubezni.“

31. januarja v mestu Monterrey: „Odprimo Kristusu vsa vrata“.

Zadnji dan svojega obiska v Mehiki je sveti oče še enkrat obiskal Marijino svetišče, kjer ga je čakalo 100 tisoč študentov, se srečal z zunanjimi ministri srednjeameriških držav in s 1800 časnikarji, nato pa je odletel v veliko industrijsko mesto Monterrey.

Univerzitetnim študentom je dejal, da morajo biti katoliške univerze tista središča, iz katerih se širi krščanska kultura in humanizem. Vzgajati morajo celostne osebnosti, ki bodo resno znanstveno delale, njihovo delo pa bo plemenitil krščanski pogled na svet.

Delavcem v mestu Monterrey pa je pribil: „Odprimo Kristusu vsa vrata, vsi skupaj praznujmo te trenutke posebne Jezusove in Marijine ljubezni. Nihče naj se ne čuti izvetega iz te ljubezni, ker veselje, ki ga prinaša Kristus, nikogar ne žali. Ogreva nas s prijateljstvom, saj je trpel in umrl za nas. Pripravlja nam bivališče ob sebi, toda že tu na zemlji naglašja dostojanstvo vseh ljudi, božjih otrok in svojih bratov.“

1. februarja zopet v Vatikanu.
Hvala Bogu in Mariji za vse.

Po srečanju z delavci v Monterreyu je sveti oče z letalom odpotoval proti Bahamskemu otoku. Na letališču Nassau ga je pozdravilo nad 20 tisoč ljudi. Po nagovoru v angleščini in sre-

čanju s predstavniki oblasti je točno ob enih in petinštirideset minut odletel proti Rimu.

Pri nedeljski avdienci, 4. februarja, pa se je ponovno spomnil svoje dolge poti. Rekel je: „Hvala Bogu, Jezusu Kristusu in njegovi materi Mariji za vse!“

L. S.

Govor papeža Janeza Pavla II. ob otvoritvi III. konference skofov Latinske Amerike v Puebli

Ta ura, ki jo, hvala Bogu, doživljam z vami, je gotovo zgodovinskega pomena za latinskoameriško Cerkev. Tega se zaveda svetovno javno mnenje, tega se zavedajo verniki vaših krajevnih Cerkva, tega se zavedate zlasti vi, ki boste vodilne in odgovorne osebnosti te ure.

Je to tudi ura milosti, ki jo označuje Gospodov mimohod in neka posebna prisotnost in dejavnost božjega Duha. Prepustite se temu Duhu, da vas bo vodil in krepil!

Konferenca, ki jo odvarjamo, se povezuje s konferenco v Rio de Janeiro, na kateri se je osnoval CELAM (Svet latinskoameriške škofovske konference), in še bolj z II. konferenco CELAM-a v Medellinu pred 10 leti.

V teh 10 letih je človeštvo prehodilo dolgo pot, z njim in v njegovi službi pa prav tako Cerkve. Ta III. konferenca mora upoštevati to stvarnost. Kot izhodišče mora imeti sklepe iz Medellina v vsem, kar imajo dobrega, ne sme pa prezreti nekaterih napačnih tolmačenj, ki terjajo trezno presojo, primerno kritiko in jasno stališče.

Pri vaših razpravljanjih boste upoštevali predložene osnutke in spodbudo Pavla VI. o evangelizaciji.

Škofje — učitelji božje resnice

Učitelji resnice: zame — vesoljnega pastirja — je velika tolažba, da ste se zbrali tukaj — ne kot na zborovanje izveden-

cev, političnih voditeljev, znanstvenikov in tehnikov, marveč kot na bratsko srečanje pastirjev Cerkve. In kot takšni se zavedate, da je vaša poglavitna naloga biti učitelji resnice; ne človeške resnice, temveč tiste, ki prihaja od Boga in ki je tudi počelo pristne človekove osvoboditve.

Čuvati nad čistostjo nauka, ki je osnova za grajenje krščanskega občestva, je skupaj z oznanjevanjem evangelija prva in nena-domestljiva naloga pastirja, učitelja vere.

Od vas pastirjev pričakujejo in terjajo verniki vaših dežel predvsem skrbno in prizadevno oznanjevanje resnice o Kristusu. Ni prave evangelizacije, če ni oznanila o imenu, nauku, življenju, obljubah, kraljestvu in skrivnosti Jezusa iz Nazareta kot božjega Sina!

Od živega poznanja te resnice bo odvisna moč vere milijonskih množic, trdnost njihove povezanosti s Cerkvijo in njihova dejavna prisotnost v svetu. Od tega poznanja zavisi opredelitev, vrednote, drža in ravnanje, ki bodo usmerjali in oblikovali naše krščansko življenje in s preoblikovanjem osebne in skupne zavesti ustvarjali novega človeka in po tem novo človeštvo.

Resnica o Kristusu

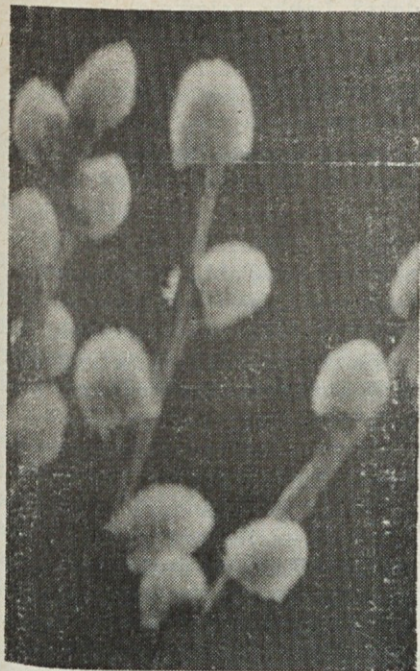
Dandanes se širijo ponekod „nove razlage“ (relecturas) evangelija, ki so bolj sad teoretič-

nega umovanja kot pa pristnega premisleka božje besede in resnične evangelijske zaveze. S tem, da se oddaljujejo od trdne in jasne vere Cerkve, sejejo zmedo, samovoljno in predrzno pa te lažne nauke širijo pri katehezi tudi krščanskim občestvom.

V nekaterih primerih zamolčujejo Kristusovo božanstvo ali pa razlagajo po svoje v opreki z vero Cerkve. Kristus naj bi bil samo „prerok“, pridigar božjega kraljestva in božje ljubezni, ne pa pravi božji Sin, zavoljo tega tudi središče in predmet evangelijskega sporočila.

Drugi skušajo prikazovati Kristusa kot politika, kot bojevnika proti rimski zasedbeni oblasti in oblasti sploh ter celo zapletenega v razredni boj. Takšno gledanje na Kristusa kot politika, revolucionarja, prevratnika iz Nazareta ni v skladu s cerkvenim naukom.

Mešajo izmišljene obtožbe Jezusovih tožnikov z Jezusovim ravnanjem in predstavljajo kot vzrok za njegovo trpljenje in smrt politični spopad, zamolčujejo pa Gospodovo voljo, da se žrtvuje, in celo zavest, da bi popačil svojo vlogo Jahvejevega služabnika. Ni se pridružil tistim, ki mešajo božje stvari s čisto političnimi zadevami. Odločno je zavrgel vsako uporabo nasilja. Spreobrniti želi vse, celo cestninarje. Njegovo poslanstvo je visoko. Obstoji v celostnem odrešenju po preoblikujoči in po-

mirljivi ljubezni, po odpuščanju in spravi.

Vse to je kajpak hudo zahtevno za vernika, ki hoče zares služiti najmanjšim bratom, revežem, potrebnim, potisnjenim ob rob življenja, skratka vsem, ki odsevajo v svojem življenju boleče obličje Gospodovo.

Proti takim izkrivljenim novim razlagam sv. pisma, ki so morda bleščeče, vendar brez podlage, mora evangelizacija v Latinski Ameriki oznanjati vero Cerkve: Jezus Kristus, božja Beseda in božji Sin, je postal človek, da bi se približal človeku in mu ponudil z močjo svoje

skrivnosti veliki božji dar — odrešenje.

Kakršno koli zamolčevanje, pozabljanje, prikrojevanje ali nepravilno poudarjanje celotnosti Jezusove skrivnosti, ki se oddaljuje od vere Cerkve, ne more biti veljavna vsebina evangelizacije.

Poslanstvo Cerkve

Učitelji Cerkve, oznanjajte resnico o poslanstvu Cerkve. Kristus jo je ustanovil kot občestvo življenja, ljubezni in resnice, kot Kristusov zakrament, v katerem biva vsa polnost božanstva.

Ljubezen do Cerkve izpričuje mo z zvestobo in zaupanjem do nje. Brez solidnega nauka o Cerkvi ne bo resnične evangelizacije.

V obširni dokumentaciji, s katero ste pripravili to zborovanje, je včasih čutiti neko neugodje glede same razlage o naravi in poslanstvu Cerkve. Nekateri ločujejo na primer med Cerkvijo in božjim kraljestvom. Takšno pojmovanje je izvotleno in posvetno: v božje kraljestvo ne bi vstopali po veri in pripadnosti Cerkvi, ampak po spremembi družbenega reda (struktur) in z družbenopolitičnim delovanjem. Kjer je kakšen način kompromisa in delovanja za vzpostavitev pravičnosti, tam naj bi že bilo božje kraljestvo.

Že papež Janez Pavel I. je poudaril, da je zmotno trditi, da politična, gospodarska in družbe-

na osvoboditev sovpada z odrešenjem v Jezusu.

Ponekod ločujejo med uradno Cerkvijo, ki jo označujejo kot odtujujočo, in ljudsko Cerkvijo, ki naj bi se porajala iz ljudstva in se uresničevala v revežih. Takšna pojmovanja izhajajo iz določenih ideologij.

Koncil je jasno povedal, kakšna je narava Cerkve in nje poslanstvo, in da morajo pri grajenju Cerkve in za njeno globinsko edinost delati vsi, tiisti, ki imajo v njej posebne službe verskemu občestvu, z njimi pa mora sodelovati vse božje ljudstvo.

Resnica o človeku

Resnica, ki jo dolgujemo ljudem, je zlasti resnica o njem. To resnico ne smemo skrčiti na načela nekega filozofskega sestava ali na zgolj politično delovanje.

Morda je ena najvidnejših šibkosti sodobne civilizacije nepravilno pojmovanje človeka. Nema-
ra živimo v dobi, ko se največ piše in govori o človeku, v dobi humanizmov in nazorov s človekom kot središčem. Čudno pa je, da ravno dandanes doživlja človek najglobljo človeško tesnobo glede svoje istovetnosti in usode, da se razčloveča do prej neslutelih nižin, da so človeške vrednote ogrožene bolj kot kdajkoli prej.

Kako naj razložimo ta para-

doks? Lahko zatrdimo, da je to neizogiben paradoks brezbožnega humanizma. Gre za dramo človeka, ki je okrnjen glede bistvene razsežnosti svoje biti — absolutnega — in tako soočen z najusodnejšo okrnitvijo svoje biti.

Cerkev pozna iz evangelijev resnico o človeku. In ta nauk nenehno pogloblja in oznanja. Osnovna misel tega nauka je, da je človek božja podoba, da ga ne smemo ponižati na preprošč košček narave, na brezimno bitje v človeškem velemestu.

Nasproti tolikerim drugim humanizmom, ki pogosto ožijo gledanje na človeka zgolj z gospodarskega, biološkega ali dušeslovnega vidika, ima Cerkev pravico in dolžnost, da oznanja resnico o človeku, in Bog daj, da je ne bi pri tem ovirala nobena zunanja prisila. Bog daj tudi, da ne bi Cerkev nehala oznanjati svojega nauka zavoljo strahu ali dvoma, zavoljo okuženja od drugih humanizmov, zavoljo pomanjkljivega zaupanja v izvirnost svojega nauka.

Kadar cerkveni pastir oznanja jasno in nedvoumno krščanski nauk o človeku, mora biti prepričan, da nudi človeku največjo uslugo. Ta resnica o človeku pa je tudi temelj socialnega nauka Cerkve in osnova prave osvoboditve. V njeni luči človek ni predmet gospodarskih in političnih dogajanj, ampak so ta dogajanja podrejena človeku in v njegovo korist.

Branilci človekovega dostojanstva

Kdor pozna zgodovino Cerkve, ve, da so se v vseh časih zavzemali škofje za obrambo človeškega dostojanstva tistih, ki so jim bili zaupani.

Dandanes je človekovo dostojanstvo ogroženo — in sicer na ravni poedinca, kadar niso dovolj upoštevane vrednote, kot je svoboda, pravica do izpovedovanja vere, telesna in duševna neokrnjenost, lastninska pravica, pravica do življenja... in na družbeni in politični ravni, kadar človeku ni dovoljeno soodločati v javnih zadevah, kadar je krivično in nezakonito ustrahovan, telesno ali duševno mučen.

Vem, da je danes v Latinski Ameriki veliko teh problemov. Kot škofje ne smete enostavno ostajati brezbrizni do njih. Vem, da boste resno razglabljali o medsebojnem razmerju med evangelizacijo in človekovim napredkom ali osvoboditvijo in pomislili, kaj mora storiti Cerkev.

Če se Cerkev zavzema za človekov napredek in brani človekovo dostojanstvo, dela to zato, ker je takšno ravnanje v skladu z njenim poslanstvom. To res ni socialno ali politično, ampak versko, vendar gleda Cerkev na človeka kot na celoto. Gospod je očrtal v priliki o usmiljenem Samarijanu, kako je treba pomagati ljudem v slehernih potrebah, in je izjavil, da se bo ob

sodbi poistovetil z vsemi pomoči potrebnimi — z bolniki, zaporniki, lačnimi, osamljenimi — ki smo jim ponudili roko.

Ko se Cerkev trudi za človekovo blaginjo, za njega napredek, za pravičnost, za človekove pravice, hoče biti zmeraj v službi človeka in to zavoljo njenega lastnega pojmovanja človeka. Zato ne potrebuje povezovanja ali celo predanosti drugim sistemom ali ideologijam, da deluje za bratstvo, za pravičnost, za mir in da zavrača sleherna podjarmljenja, obvladanja, diskriminacije, prisilo, teptanje verske svobode, napade na človeka in ogrožanje življenja.

Tega ne dela iz človeških ozirov in ne zavoljo senzacij, ampak zavoljo obveznosti, ki izvira iz evangelija.

Cerkev hoče ostati neodvisna od različnih družbenih ureditev, odloča se le za človeka. Naj bodo potrebe ali trpljenje, ki zadevajo človeka, takšne ali drugačne, Cerkev jih noče reševati s prisilo, z igro oblasti in političnih ureditev, ampak hoče z resnico o človeku graditi boljšo prihodnost.

Od tu izhaja nenehna skrb Cerkve do kočljivega vprašanja lastnine. Spregovoriti je treba o tem tudi v naši dobi, ko se po eni strani kopiči bogastvo maloštevilnih, narašča pa obenem beda množic.

Po socialnem nauku Cerkve leži na vsaki lastnini socialna od-

govornost. V zvezi s tem mora Cerkev učiti, vzgajati posameznike in skupnosti, oblikovati javno mnenje, opozarjati tiste, ki vodijo države. S takšnim poučevanjem bo pomagala družbi, da bodo krščanska in evangelijska načela pripomogla k pravičnejši razdelitvi zemeljskih dobrin ne le v okviru vsakega naroda, ampak tudi v mednarodnem pogledu.

Državni voditelji se morajo zavedati, da je notranji in zunanji mir zajamčen samo tedaj, če slojni družbeni in gospodarski red na socialni pravičnosti.

Cerkev ugotavlja z bolečino v srcu množičen porast kršitev človekovih pravic v mnogih deželah sveta. Posamezniki in oblastniki nekaznivo gazijo osnovne človekove pravice: pravico do rojstva, pravico do odgovornega rojevanja otrok, do dela, do miru, do svobode, do družbene pravičnosti, pravico do soodločanja v zadevah naroda in države. Skupinsko nasilje prihaja do izraza v rasni diskriminaciji, v telesnem in duševnem mučenju zapornikov in političnih disidentov, v ugrabitvah zavoljo izsiljevanja visokih odkupnin.

Pastoralno delo je treba na tem področju spodbujati s praviim krščanskim pojmovanjem osvoboditve. Cerkev ima nalogo, da oznanja osvoboditev milijonom ljudi, nalogo, da se ta osvoboditev utrdi; ima pa tudi nalogo, da oznanja osvobojenje v polnem pomenu besede. Osvobo-

jenje se ne omejuje na gospodarsko, politično, družbeno ali kulturno — tako ga zožujejo in manipulirajo ideološki sistemi in politične stranke.

Veliko je znamenj, ki pomagajo pri razločevanju, ali gre za krščansko osvoboditev ali za druge. Gledati je treba, če je v skladu z evangelijskim pojmovanjem človeka in stvari ter dogajanj, gledati je treba na vsebinsko plat in pa na konkretno ravnanje tistih, ki oznanjajo. Videti je treba, kakšna je zvestoba do božje besede, do živega izročila Cerkve, do cerkvenega učiteljstva. Videti je tudi treba, v kakšnem razmerju so oznanjevalci s škofi in z drugimi člani božjega ljudstva; koliko v resnici pripomorejo pri grajenju občestva in v kakšni obliki se zavzemajo za reveže, bolnike, odrinjene ob rob družbe... in koliko odkrivajo v njih trpeči obraz Kristusov.

Ne varajmo se: preprosti verniki kot po evangelijskem nagonu spontano uganejo, kdaj se služi Cerkvi in evangeliyu in kdaj se ga izvotljaže in duši z drugačnimi interesi.

Prednostne pastoralne naloge

Med mnogimi važnimi vprašanji razpravljajte o treh nadvse važnih rečeh:

O družini: Potrudite se, da bi izdelali pastoralo za družino.

Duhovniški in redovniški poklici: V večini latinskoameriških

Ekumenizem - božje in človeško delo

Od 18. do 25. januarja že več kot 70 let obhajamo teden molitve za zedinjenje kristjanov. Ta pobuda, ki se je v začetku tega stoletja začela v Ameriki med protestanti, je po zadnjem koncilu postala ena izmed idej-silnic katoliške Cerkve in tudi drugih krščanskih cerkva. Drugi vatičanski vesoljni cerkveni zbor je ekumenizmu posvetil globoke razprave in izdelal poseben koncilski odlok, ki se začinja z besedami Unitatis redintegratio (Pospeševati obnovitev edinosti). Misel dekreta je: Kristus je ustanovil eno Cerkev. Kristjani so se sčasoma razbili na več Cerkva. Zato je sedaj skupna dolžnost, da se znova zedinijo v eno Cerkev. V ta namen je treba moliti in se tudi po človeško truditi, da do tega znova pride.

dežel je pomanjkanje domačih duhovnih poklicev težko in kronično vprašanje.

Mladina: Kolikšno upanje stavi Cerkev na mladino! Koliko sil je v njej! Pastirji ji moramo biti blizu, da ji bosta Kristus in Cerkev in ljubezen do brata prodrli globoko v srce.

Od kod razkoli

Če pogledamo v zgodovino, vidimo, da je do razkolov in razdorov znotraj Cerkve prišlo zaradi človeških slabosti kristjanov. Če gledamo z nadnaravnega vidika, lahko rečemo, da je prišlo tudi zaradi delovanja hudega duha. Razkoli in razdori so zato delo hudiča in ljudi. Ni tu kraj, da bi z zgodovinskimi in teološkimi dokazi utrdili zgornje trditve. Dovolj je, če se spomnimo na besede Jezusove pri zadnji večerji: „Simon, Simon, glej, satan vas je hotel imeti, da bi vas presejal kakor pšenico; jaz pa sem zate prosil, da ne opeša tvoja vera“ (Lk 22, 31). Satan je presejal apostole in je pozneje v zgodovini vedno preresetaval svoje učence na visokih in na nizkih položajih, tiste na visokih bolj kot tiste na nizkih.

Razkoli in ločine v Cerkvi so pa delo tudi ljudi. O tem pričuje že apostol Janez: „Pisal sem bil neki Cerkvi, ali Diotref, ki hoče biti med njimi prvi, nas noče sprejeti“ (3 Jan 9). Torej je že v apostolskih časih bil napuh prvi vzrok za nesporazume in razdore. Pozneje se je v zgodovini še zmeraj ponovilo, ko je prišlo do

ločitve. VI. Solovjev v svoji knjigi „Rusija in vesoljna Cerkev“ zelo dokumentirano to dokazuje, ko govori o vzhodnem razkolu: niso bile razlike v verskih resnicah tiste, ki so dovedle do razkola, temveč človeški napuh, oblastijeljnost in pa vtikanje svetnih oblasti v cerkvene zadeve. Isto velja za Lutra in njegov odpad.

Obratna pot do edinosti

V luči teh zgodovinskih in teoloških dejstev je treba za ponovno edinost prehoditi obratno pot: moliti je treba in popraviti tiste človeške napake, ki so privedle do razdorov.

Na to pot je po koncilu stopila katoliška Cerkev in z njo še druge krščanske Cerkve, ki iskreno želijo zedinjenje. Nekaj takih zgledov smo v zadnjih desetletjih videli: Papež Janez XXIII. in patriarh Atenagora v Carigradu, pa anglikanski nadškof primas Ramsey in Pavel VI. Pa še veliko sličnih zgledov smo imeli po svetu in jih še imamo, ko se kristjani različnih Cerkva med seboj družijo, da molijo za zedinjenje, kajti hudiča razdora bomo premagali predvsem z molitvijo.

Toda to ni dovolj. Potrebno je tudi človeško delo in prizadevanje. To prizadevanje bi lahko imenovali „diplomacijo“. Ta naj sedaj popravi, kar je v preteklosti zagrešila. To diplomatsko delo pa obstaja za sedaj predvsem

v gojitvi medsebojnih prijateljskih stikov in vezi na medcerkveni ravni. To so različna srečanja, simpoziji, študijski tečaji, ki se vršijo med zastopniki različnih Cerkva. Tu se pa začenjajo tudi težave, ki je prav, da jih omenimo. Gre predvsem za stike s tistimi ločenimi Cerkvami, ki ne uživajo verske svobode. To so pravoslavne in tudi deli katoliške Cerkve v državah s socialističnimi režimi. Pri tem zadevamo ob tako zvano vatikansko „Ostpolitik“ Pavla VI., vatikansko politiko do komunističnih režimov.

Vatikanska „Ostpolitik“

Ekumenski razgovori in srečanja potekajo namreč med katoliškimi hierarhi (škofi in različnimi diplomatskimi zastopniki Vatikana ali od njega poverjenimi osebami) in pa med zastopniki pravoslavne Cerkve v Rusiji. Ti slednji ne morejo imeti stikov z zunanjim svetom, tudi z Vatikanom ne, če nimajo odobrenja Centralnega komiteja sovjetske partije. Tu nastaja vprašanje, s kakšnimi nameni se ti pravoslavni zastopniki srečujejo na ekumenskih razgovorih, oz. kakšna navodila imajo od CK partije. Nasprotniki vatikanske „vzhodne politike“ namreč trdijo, da so to le zastopniki sovjetske partije in njene politike, katere hočejo vrniti tudi v vatikansko in splošno politiko katoliške Cerkve. Da ni-

so torej iskreni partnerji, ki bi iskali zbližanje med Cerkvami, temveč predvsem kremeljski agenti. Vatikan podpira tako politiko v mnenju, da bo tako omilil za držanje sovjetskega režima do katoličanov in do drugih veroizpovedi. Nasprotniki vatikanske „vzhodne politike“ so prepričani, da taka politika ne bo obrodila pričakovanih sadov, četudi jo morajo zelo drago plačevati sovjetski disidenti in posebno še katoličani v Sovjetski zvezi. Med njimi na poseben način ukrajinski uniati.

Ekumenizem je zato zares de-

lo sv. Duha in prizadevanja ljudi, to je diplomacije. Sv. Duh deluje nevidno, a gotovo, diplomacija pa mora delati tudi napake prav zato, ker je človeško delo. Tudi vatikanska diplomacija je človeško delo. Vendar more Bog tudi človeške napake obrniti na dobro, ker „njegova pota niso naša pota“. Prav zaradi tega je potrebno za zedinjenje kristjanov veliko moliti. Moliti za tiste, ki tkejo ekumenske niti med kristjani, moliti tudi za vatikanske diplomate, da bi delali čim manj napak.

Kazimir Humar

Kalvarija ukrajinske Cerkve

Ko je papež Janez Pavel II. po izvolitvi sprejel kardinale, jih je spomnil na barvo njihove obleke, ki je barva krvi. In je dejal: „Upam si reči, da tudi naš čas pozna take, ki jim ni bila prikrajšana izkušnja zaporov, trpljenja, ponižanja zaradi Kristusa.“ Kardinal Jožef Slipyj, vodnik ukrajinske Cerkve, je pri teh besedah v znak odobravanja prikimal z glavo, saj je bil preživel zavoljo zvestobe katoliški Cerkvi in papežu v kazenskih delovnih taboriščih kar 18 let.

Janez Pavel II. je že ob otvoritvenem govoru s posebno toploto omenil Ukrajince in Litvance. Brez dvoma jim je hotel dati priznanje za vse, kar so od

Jalte dalje, ko so bili „poklonjenici“ Stalinu, morali pretrpeti. Po tolikih letih razočaranj in bridkosti se je našel papež, ki je vlil v njihova srca novega upanja.

Čudna brezbržnost

Vedeti moramo, da se je po zadnjem koncilu Apostolski sedež nekako odmaknil od Ukrajincev, da bi ekumenizem in vatikanska politika odpiranja do socialističnih držav ne trpela ovir in zastoja. Če se je v baziliki Marije Vélike v Rimu pod papežem Pijem XII. vsak prvi petek opravljalo molitveno bogoslužje za „Cerkev molka“, vsakič za drugo državo za železnim zastorom, je

pa vse to pod papežem Pavlom VI. prenehalo.

Tudi beseda „Cerkev molka“ se je nehala rabiti v rimskih cerkvenih krogih. Nekdo je zagrenjeno dejal: „Sedaj imamo samo še molk o „Cerkvi molka“. In eden uglednih ukrajinskih razumnikov je brezbržnost Vatikana za ukrajinsko Cerkev ožigosal z besedami: „Le kaj nam je koristil naš odpor, tudi za ceno krvi, jetnikov, mučencev in odpeljanih, če nas sedaj silijo k temu, kar bi že leta 1945 lahko storili, pa brez prelivanja krvi in trpljenja.“

Novi papež — upanje Ukrajincev

Po izvolitvi papeža Poljaka je tiskovni urad kardinala Slipyja dal objaviti naslednje sporočilo: Ukrajinski verniki, ki pripadajo veliki slovanski družini, se veselijo izvolitve Karola Wojtyla za papeža. Veselijo se še posebej, ker je novi papež izšel iz trpeče Cerkve. Njemu je znano, kaj se pravi trpeti, biti preganjan in ne imeti pravic. Poleg tega dobro pozna brezbožni komunizem in ve, kaj je žeja po resnici. Ko je držal duhovne vaje v Vatikanu, je dejal: „Nikdar se ne sme človeku zanikati pravice do resnice.“ Po teh besedah smemo sklepati, bo novi papež pogumen branitelj božjih in človeških pravic. Med tistimi, ki imajo največ potrebe po takih pravicah, je naša ukrajinska Cerkev, naš ukrajinski narod, ki se že desetletja zaradi ne-

zadostne pomoči in razumevanja zanje zaman bori. Razen tega upamo, da bo papež uresničil dekrete II. vatikanskega cerkvenega zbora in bo Cerkev znala sredi modernega sveta vzeti nase lastno odgovornost. Težka in z ovirami posuta pot, ki jo je poljska Cerkev v zadnjih desetletjih napravila, ji je dala izkušnjo, ki je Zahod ni imel. Čeprav je res, da v preteklosti poljska Cerkev do nas ni pokazala jasnih znakov razumevanja, smo prepričani, da bo sedaj papež Wojtyla, postavljen pred odgovornost svetovnih razsežnosti, lažje razumel pomen naše Cerkve in drugih vzhodnih Cerkva v tem neenakem boju z brezboštvom ter v naporih za izvajanje resničnega in iskrenega ekumenizma kakor tudi človečanskih pravic. Zato z velikim upanjem pozdravljamo novega papeža.“

Krdinal Slipyj je imel resnico za seboj, če je omenil nerazumevanje poljske Cerkve do Ukrajincev v preteklosti. Tudi poljska Cerkev je težila za tem, da bi Ukrajince spremenila v Poljake. Značilno je, da v škofiji Przemysl na poljsko-ukrajinski meji, toda še v mejah poljske države, od leta 1947 ni bil imenovan noben škof, kajti ta bi moral pokazati odprtost tudi do ukrajinskih vernikov.

Želja po lastnem patriarhu

Zato se Ukrajinci v tujini po

vojni silno prizadevajo, da bi Vatikan priznal kardinala Slipyja, odkar je v Rimu, za ukrajinskega patriarha. Vatikan se temu izmika, češ da ni mogoč patriarhat, če nima svojega ozemlja. Dejansko ga res nima, saj je bila leta 1945 katoliška Cerkev vzhodnega obreda od sovjetskih oblasti s silo podrejena pravoslavnemu patriarhu Alekseju. Ta je to priključitev iz rok sovjetskih našilnikov sprejel kot nekaj samo po sebi umevnega in jo celo povelečeval. Zato ga je papež Pij XII., v okrožnici „Orientales omnes“ (23. dec. 1945), v kateri je obso-dil nasilje nad ukrajinskimi katoličani, obtožil sodelovanja pri tem nasilju.

Napačno pojmovan ekumenizem je pod papežem Pavlom VI. nagnil Vatikan, da je v iskanju pomirjenja z rusko pravoslavno Cerkvijo dejstvo nasilne priključitve tiho sprejel. Ukrajinci so zanj postali nadležno breme, ki bi se ga najraje znebil. Tako se je zgodilo, da je kardinal Willebrands, ki vodi Tajništvo za kristjane, mirno in brez ugovora sprejel 31. maja 1971 v Zagorsku pri Moskvi besede novoizvoljene-ga moskovskega patriarha Pime-na, da je bila razveljavljena zdru-žitev ukrajinske Cerkve z Rimom.

Do te združitve je prišlo leta 1596 v Brest Litovsku. Del Ukra-jincev, ki so tedaj živeli v okviru poljskega kraljestva, se je priključil Rimu, ohranil pa bizantin-ski obred in strukture pravo-

slavne Cerkve (npr. oženjenost duhovnikov). Tega ruska pravo-slavna Cerkev nikdar ni odpusti-la, saj so se Ukrajinci tako tudi narodno osvestili in jih Rusi po Cerkvi niso mogli več poruševati.

Veliko nasilje nad Ukrajinci ...

Komaj so ruske čete po umiku Nemcev zasedle tiste dele Ukra-jine ki so bili do leta 1939 pod Poljsko, je že prišel udarec iz Moskve. Najprej je bil aretiran vodja katoliške Cerkve v Ukraji-ni Jožef Slipyj, tedaj nadškof v Lvovu. Po posredovanju papeža Janeza XXIII. je bil leta 1963 iz-puščen na svobodo in je mogel priti v Rim, kjer živi še sedaj.

Še isti dan kot Slipyj so bili odpeljani škof iz mesta Stanisla-vow Gregorij Chomysyn, ki je umrl v zaporu v Kijevu 24. decem-bra 1945; pomožni škof v Volini-ji Nikolaj Charneckyj, umrl 2. aprila 1959, ter pomožni škof v Stanislavowu Ivan Latysevskij, umrl 29. novembra 1957.

Moskva pa je posegla tudi po ukrajinskih škofih, ki so bili iz-ven Sovjetske zveze. V Nemčiji je bil aretiran apostolski vizita-tor za Ukrajince Peter Werhun in odveden v Sibirijo, kjer je umrl; v Przemyslu (Poljska) Gre-gorij Lakota, ki je umrl v stra-hotnem kazenskem taborišču Workuta v Sibiriji 12. novembra 1950. Od njegove deportacije je škofovski sedež v Przemyslu o-stal nezaseden. Škof iz Prešova na Češkoslovaškem Pavel Gajdye

je umrl v ječi 19. julija 1960; njegov pomožni škof Vasilij Hopko je bil v času „praške pomladi“ spuščen na svobodo, a je umrl 23. julija 1976. Značilen je primer škofa Teodorja Romze iz Mukačeva, ki leži na madžarskem ozemlju. Leta 1947 so mu nastavili zasedo na cesti, a je ostal samo ranjen. Prepeljali so ga v bolnišnico in tam 1. novembra 1947 z injekcijo umorili.

Ko je bila uničena katoliška hierarhija, so prišli na vrsto duhovniki. Peščica od njih, od celotnih tri tisoč komaj tri sto, je pod pritiskom podpisala podreditev pravoslavnemu patriarhu iz Moskve in obenem — v imenu ukrajinske katoliške Cerkve! — razveljavila združenje z Rimom iz leta 1596. Pobudnik te razveljavitve, prisiljen seveda, je bil duhovnik Gabrijel Kostelnyk. Ko je svojo žalostno vlogo opravil, so ga našli nekega dne umorjenega.

Ostali duhovniki, ki se Moskvi niso podvrgli, so bili aretirani. Ista usoda je zadela menihe in redovnice. Za njimi so prišli na vrsto verniki. Tedaj je štela Cer-

kev 5 milijonov katoliških Ukrajincev. Sledile so nasilne smrti, deportacije, prisilna taborišča.

Pravoslavna Cerkev se je ob sodelovanju oboroženih vojakov polastila katoliških svetišč, župnišč in drugih ustanov, sovjetska vlada pa je izdala zakon o ukinitvi katoliške Cerkve v Ukrajini. Kdor bi ji še naprej pripadal, je postal kriv zločina zoper državo.

Del duhovnikov se je skril in vrši še sedaj v tajnosti svoje poslanstvo. Ukrajinska Cerkev doživlja zaradi zvestobe Rimu čase katakomb. Ta pa ji žal v preteklih letih ni povrnil zvestobe z zvestobo. Nasprotno, celo v tujini, kjer so številne ukrajinske cerkvene občine, se jih skuša čim bolj vključiti v škofije latinskega obreda. Ukrajinska Cerkev je postala kot nadležen trn v mesu. Oddahneš se, ko ga ni več.

Tu je razlog, zakaj je postal papež Janez Pavel II. veliko upanje ukrajinske Cerkve. On je od blizu doživljal njeno tragedijo. Zato ne bi smel ostati do njene bridke usode brezbrizen.

(Katoliški glas)

V današnji poplavi tiskane in govorjene besede se verski tisk ne more uveljaviti sam od sebe. Le tistemu, ki se sam odloči zanj, lahko postane kruh za duhovno in versko življenje. Tisti, ki išče le senzacije, ki želi preganjati dolgčas ali zadovoljevati svoje sanje, pri verskem tisku ne bo prišel na svoj račun. Tiskana beseda tudi ni vsiljiva. Če se ji kdo hoče izogniti, to lahko stori brez težav. Morda pa se s tem izogiba tistemu, kar najbolj potrebuje.

Lojze Šuštar

Naša mladina

Življenje vsake večje skupnosti, ki hoče biti bogata, raste iz pre-takanja idej in stremljenj stare-ga in novega rodu. Spreminjanje v času prinaša odmiranje starega in cvetenje mladega in to je na-ravna pot, ki jo moramo sprejeti ne z resignacijo, ampak z vese-ljem. Mladina ni nekaj kakor po-taknjenci rož, ki jih presajamo tako, da jih vtaknemo v zemljo. Mladina smo dejansko mi, so re-inkarnacija naše mladosti, če smemo tako reči. To so mladike na drevesu, ki odženo iz starih vej, da more tudi staro drevo cveteti naprej.

Kako naj starejši rod gleda na mladino, kako naj starejši rod sprejema njena stremljenja in njeno dejavnost, je eno najbolj važnih vprašanj v vsaki skupno-sti.

Predpostavljati je treba tole: Mladina, njena stremljenja nam nikdar ne smejo biti sredstva, ki bi nam služila, temveč nam mo-rajajo biti cilj, ki naj dopolni sa-nje, delo in nehanje enega rodu. Biti moramo toliko jasni, toliko močni in toliko načelni, da bo mladina v starejšem rodu videla nit, ki jo mora vezati naprej, ne zgolj iz spoštovanja do starejše-ga rodu, ne iz občutja, da bi ga

ne žalila, temveč iz zavesti, da je to njena naloga.

Dokler načelnosti, jasnosti in iskrenosti v nas ne bo, dotlej v mladini ne bomo zbudili resnič-nega občutja, da je ne mislimo porabljeni v svoje namene, tem-več da ji želimo le uglasiti pot, da ji želimo usmeriti prekipeva-joče sile za pozitivno in ustvarja-joče delo. Zavedati se moramo, da je starejši rod kakor žerjavi-ca, ki sicer daje močno toploto, toda ne sveti daleč kakor plamen, ki visoko plahuta. Bili smo nekoč, toda tisti bo nekoč tudi ta mlađi-na. V nas starejših je, da ji to pokažemo in to razložimo. Naš odnos do mladine ne sme sloneti le na ukazih, ampak na temeljih, ki smo jih že mi podedovali in v v katerih je dovolj prostora za prve poskuse lastnega zidanja. Na ta način bo mladina mogla pokazati svojo zrelost. To si mla-dina želi. Morda bo v svoji vul-kanski eruptivnosti storila več napak, kakor si jih želimo, toda tudi ob napakah ji bomo tako ohranjali voljo za delo. In prav to je, kar želimo. Nič nam ne pomaga mrtva mladina, naj bo še tako dobra in vdana, če v njej ni volje.

Ne udarimo po vsaki napaki in

nikdar ne delajmo vtisa, da jih mi sami ne delamo. Čuden bi bil človek, ki bi napak ne delal. Trdno sem prepričan, da mladini v starejšem rodu imponirajo najbolj tisti, ki jih ni sram priznati, da se tudi zmotijo. To priznanje je ena najboljših vzgojnih metod, ki nam mora mladino približati.

Za nas starejše je verjetno to najbolj boleča točka, toda prav ta prinaša skupnosti največji blagoslov.

V emigraciji si ne moremo privoščiti janzenizma in utesnjenosti v stare kalupe. Čas se je spre-

menil in starih kolovozov ni več. Vsevprek so nova križišča nove ideje, nova stremljenja, ki jih bo starejši rod mogel usmerjati v pravo smer le tedaj, če bo iskren v priznanjih, v utemeljitvah, če bo pustil ob načrtih tudi prostor za opazke in pripombe in če bo znal prepričati mladi rod, da more nov čas graditi samo zaupanje v treznost starejšega rodu in zaupanje v iskreno voljo mladega rodu. Pokazati morajo to dejanja na obeh straneh.

Če bodo, smo rešili bodočnost in to je nazadnje želja nas vseh in naš skupen cilj.

Pričakujemo, da bi vsak naš inteligent, naj bo katerekoli stroke, lahko storil nekaj tudi v korist svojega naroda, katerega član je. Vsakdo bi se moral usposobiti in pripraviti, da prevzame kako vidnejše mesto v naši skupnosti.

Če analiziramo naše slovensko življenje v Argentini ali tuđi drugod, vidimo, da še danes, po skoraj štirih desetletjih, kar je pri nas doma zamrlo društveno življenje, vodijo vse naše begunske in zdomske ustanove ljudje, ki so se v tem izšolali še doma. Pogrešamo pa v vodstvu naših ustanov mladih moči, med 25 in 40 leti, to je tistih, ki so kot desetletni šli prek Ljubelja in katerih sinovi danes iščejo nekoga, ki jih bo razumel in vodil.

Komunisti nobene reči tako hrepenéče ne čakajo kakor novice, da je umrl zadnji v domovini načelno vzgojen Slovenec. Potem, mislijo, bo dobljena njihova igra: naš razkroj. In bodo uspeli, če odmirajočemu rodu ne bo sledil mladi rod, pripravljen za težke naloge v korist slovenske družine, ki hoče in more živeti še več rodov v svobodi.

Zato moramo vedno znova poudarjati potrebo po sodelovanju zlasti mladih inteligentov v vodstvu slovenskih ustanov in s tem v zvezi nujno potrebo po temeljiti pripravi, ki jih bo usposobila za pravilno vodstvo našega rodu v bodočnost.

J. A., „Svobodna Slovenija“

SLKEPNA LISTINA HELSINŠKE KONFERENCE

Države udeleženke bodo spoštovale človekove pravice in temeljne svoboščine, vštevši svobodo misli, vesti, vere in prepričanja za vse, ne glede na raso, spol, jezik in vero...

V tem okviru bodo države udeleženke priznavale in spoštovale pravico posameznika, da izpoveduje in izpolnjuje, sam ali v skupnosti z drugimi, vero ali prepričanje, in da ravna tako, kot mu narekuje vest. Države udeleženke, na katerih ozemlju živijo narodnostne manjšine, bodo spoštovale pravico oseb, ki pripadajo takim manjšinam, do enakosti pred zakonom, nudile jim bodo vse možnosti za dejansko uživanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin in bodo na ta način varovale njihove zakonite interese na tem področju.

Države udeleženke priznavajo univerzalni pomen človekovih

pravic in temeljnih svoboščin, katerih spoštovanje je bistven faktor miru, pravičnosti in blaginje, potrebnih za zagotovitev razvoja prijateljskih odnosov in sodelovanja med njimi in vsemi državami...

Potrjujejo pravico posameznika, da ve za svoje pravice in dolžnosti na tem področju in da jih uveljavlja.

Na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin bodo države udeleženke ukrepale v skladu s cilji in načeli ustanovne listine Združenih narodov in s splošno deklaracijo o človekovih pravicah. Prav tako bodo izpolnjevale svoje obveznosti, zapisane v mednarodnih deklaracijah in sporazumih s tega področja, vštevši med drugim mednarodna pakta o človekovih pravicah, če jih zavezujejo (VII).

Nekateri člani ustave SFR Jugoslavije iz leta 1974 ki se nanašajo na človekove pravice

Svoboščine in pravice človeka in občana, ki jih določa ta ustava, se uresničujejo v medsebojni solidarnosti ljudi z izpolnjevanjem dolžnosti in odgovornosti vsakogar do vseh in do vsakogar.

Svoboščine in pravice človeka in občana so omejene samo z ena-

kimi svoboščinami in pravicami drugih ter z interesi socialistične skupnosti, ki jih določa ta ustava.

Vsakdo je dolžan spoštovati pravice in svoboščine drugih in je za to odgovoren.

Občani so enaki v pravicah in dolžnostih ne glede na narodnost,

raso, spol, jezik, veroizpoved, izobrazbo ali družbeni položaj. (154. člen)

Zajamčena je svoboda dela.

Vsakdo si svobodno izbira poklic in zaposlitev.

Vsakemu občanu sta pod enakimi pogoji dostopna vsako delovno mesto in vsaka funkcija v družbi.

Prepovedano je prisilno delo. (160. člen)

Zajamčena je svoboda misli in opredelitve. (166. člen)

Zajamčena je svoboda tiska in drugih oblik javnega obveščanja in javnega izražanja, svoboda združevanja, svoboda govora in javnega nastopanja ter svoboda zborovanja in drugega javnega zbiranja.

Občani imajo pravico v sredstvih javnega obveščanja izražati in objavljati svoja mnenja.

Občani, organizacije in društva lahko pod pogoji, ki jih določa zakon, izdajajo tisk ter širijo obvestila z drugimi sredstvi obveščanja. (167. člen)

Izpovedovanje vere je svobodno in je človekova zasebna stvar.

Verske skupnosti so ločene od države in so svobodne pri opravljanju verskih zadev in verskih

obredov.

Verske skupnosti smejo ustanavljati samo verske šole za vzgojo duhovnikov.

Protiustavna je zloraba vere in verske dejavnosti v politične namene.

Družbena skupnost lahko materialno podpira verske skupnosti.

Verske skupnosti smejo imeti v mejah, ki jih določa zakon, lastninsko pravico na nepremičninah. (174. člen)

Zajamčena je nedotakljivost integritete človekove osebnosti, osebnega in družinskega življenja in drugih pravic osebnosti. (176. člen)

— — —

Kako daleč drug od drugega sta včasih beseda in stvarnost! Kako je v življenjski stvarnosti s človekovimi osnovnimi pravicami v Jugoslaviji in Sloveniji, dobro vedo vsi tisti občani, ki mislijo s svojo glavo in hočejo ostati pokončni, pa so zato kot drugorazredni državljani potisnjeni ob rob družbenega dogajanja. Še zmeraj drži, da so v „socialističnih“ deželah sicer vsi občani enaki pred zakonom, da pa so v „socialistični samoupravnici družbi“ nekateri bolj enaki kot drugi.

Moramo vztrajati na poti, ki jo že nad tri desetletja hodimo. Ne smemo kreniti z nje, kajti ta pot ni le naša osebna zadeva, ampak je del velike odgovornosti, ki jo slovenska protikomunistična emigracija nosi pred narodom doma, ki bo naše pomoči in našega vzgleda vsak dan bolj potreboval.

J. A., „Svobodna Slovenija“

Ob letu otroka

Po sklepu zasedanja generalne skupščine OZN obhajamo letos leto otroka. Generalni tajnik svetovne organizacije Kurt Waldheim je v posebni poslanici govoril o svetu, v kakršnem naj bi danes odraščali otroci. To bi moral biti svet brez spopadov in vojn, svet, ki bi ga prežemala upanje na mir in prizadevanje za mednarodno sodelovanje in sožitje. Bogastvo ljudstev bi bilo treba postaviti v pravično in modro službo človeka.

Otrok — najbolj negovano, a tudi najbolj zametano bitje

Otrok je najčudovitejše bitje ustvarjenega vidnega sveta. V njegovih neskajenih očeh se zrcali najgloblje dno vesolja. Otrok je znanilec večne mladosti, neuničljiva pesem pomladi, glasnik premoči življenja nad smrtjo. Vsak novorojenček je znamenje neizrekljive božje ljubezni do človeka. Vedno nov dokaz, da Bog ni obupal nad bedo in samozavrženostjo človeka. Človeštvo je vedno občudovalo, ljubkovalo in ljubilo otroka.

Otrok, to najbolj priljubljeno in oboževano bitje, pa je že v vsej človeški zgodovini bilo tudi najbolj zametavano, zlorabljano in trpeče bitje. Od Herodovega pokola v Izraelu, ubijanja bolnih

in nemočnih otrok v grški Špartti, brezsmiselne krščanske otroške križarske vojne do zgodnjekapitalističnega izkoriščanja otrok, do današnje lakote v deželah nerazvitega sveta in načrtno brezsrčnega ubijanja otrok v materinem telesu na industrijsko visoko razviti polobli sega nepopisno trpljenje otroka — ne da bi seveda pozabljali strahotno trpljenje otrok v hitlerjevskih in stalinskih taboriščih ter npr. sedaj v Vietnamu in Kambodži!

Krščansko gledanje na otroka

Kristjani smo dediči otroka Jezusa Kristusa. Celostna skrb za najmanjše bi morala biti ena najosnovnejših drž Kristusovih učencev. V slehernem malčku se na poseben način vnovič rodi bethemsko Dete. Dovolj velik razlog, da se vprašamo: ali mu — kot Herod — strežemo po življenju ali pa mu — kot Marija in Jožef — zagotavljamo varno zavetje. Naš odnos do otroka je izpit našega krščanstva.

Že lani je rajni papež Pavel VI. dejal izvršnemu direktorju UNICEF-a (Mednarodni sklad Združenih narodov za pomoč otrokom): „Služiti otroku ni stvar občasnega zanimanja, ampak je trajna časna naloga, ki ima nenehno prednost.“ Ne gre torej le

za leto otroka, gre za našo stalno držo, iz katere sledi tudi trajno delovanje v korist otrok. Do takega gledanja prihaja gotovo tudi s pomočjo občasnih spodbud.

Vendar se lahko vprašamo, kaj bi trajno in globoko vplivalo na pravilno vrednotenje otroka in zato tudi vedno boljši odnos do njega? Kdo je tisti, ki ima največ možnosti in moči, da otroku nudi tisto, kar mu gre, a kar mu sodobna civilizacija praktično odvzema.

„Cerkev opozarja, da je vsak otrok človeška oseba in ima pravico do celovitega razvoja svoje osebnosti. Pri tem je vloga družine nenadomestljiva, kajti otroka ni mogoče dojeti in mu pomagati mimo njegove družine, ki je prva vzgojiteljica njegovega telesnega, duševnega, razumskega, нравnega in verskega razvoja.“ (Pavel VI. ob isti priložnosti).

Leto otroka — leto družine

Leto otroka torej kliče po „letu družine“. Skrb za otroke bo torej predvsem skrb za družine. Kdor bo otroku nudil vse, da se bo iz tega človekovega začetnega stanja razvil v odraslega, razvitega, sproščenega in svobodnega človeka? Kdo mu bo dal podlago, da bo lahko našel tudi svoje končno ovrednotenje, svoj končni smisel in dopolnilo — Boga po odrešeniku Kristusu? Res, kdo, če ne zdrava, skladna in verna

družina?

Ko se v letu otroka, a tudi sicer radi obračamo k problemu otrok, ne pozabimo, da so problemi otrok — odrasli, še bolj natančno, zakonci, starši. Zato ne ločujemo teh dveh vprašanj — otroci, starši — pač pa jih vedno bolj povezujemo!

Krivda odraslih

Opazovalec, ki bi skrival v sebi rahlo merico cinizma, bi se ob letu otroka privoščljivo hahljal na račun odraslih. Kar sama od sebe bi se mu namreč vsiljevala misel, da se z letom, ki je (morda bolje: naj bi bilo) posvečeno otroku, nekako odkupujemo za vse tisto, kar v skrbi za otroka redno opuščamo. Da se hočemo opravičiti za milijone parov nedolžnih oči, ki so komaj pogledale v svet, a so že morale ugasniti. Zaradi naše sebičnosti. Za tiste otroke, ki jih je vzgojila ulica in so s temu primernim „zakladom“ zakorakali v svet kriminala. Zaradi naravnost kriminalne malomarnosti odraslih. Za vse tiste, ki so morali umreti pred rojstvom. Ker nam je tako bolj kazalo.

Tudi če bi tak privoščljivec imel prav (nekaj resnice pa je v tem prav gotovo), ima leto otroka vseeno velik pomen. Gotovo bo svet odraslih opozorilo na vrsto vprašanj, ki doslej niso prordrla v njegovo zavest. In morda bodo prebujenosti sledila tudi svetlejša dejanja.

Cerkev se z občutkom olajšanja vključuje v mednarodna prizadevanja za otroka. Pri tem pa gre še korak dalje. Skrb za otroka ne vključuje zgolj zadovoljevanja njegovih telesnih potreb. Tudi vzgoja in izobraževanje ne zadoščata. Cerkev bi rada otrokom vsega sveta odprla pogled v svet duhovnih vrednot. Njen nauk zajema človeka kot celoto. Z evangelizacijo bi rada dosegla na eni strani zvestobo evangeliju Jezusa Kristusa, na drugi strani pa zvestobo človeku, ki danes živi v zelo spremenjenem okolju. Tako bi lahko označili cilje kateheze ali veroučne vzgoje.

V svetu, ki sanja večkrat drugačno vizijo, ki trmasto upira oči v utrto in izhojeno pot otipljivih tvarnih vrednot, to gotovo ni lahka naloga. Kateheti sami je ne bodo nikdar zmogli, zato ni nikoli odveč poudarjati, da je nosilec kateheze celotna krščanska skupnost: družina, župnija, mala občestva, mladinske skupine. Prav vsi morajo zavestno vložiti svoje napore, da bodo današnji otroci jutri dobri ljudje in kristjani.

Besede papeža Janeza Pavla II.

Papež Janez Pavel II. je sprejel v avdienci 13. januarja Odbor evropskih časnikarjev za pravice otrok in Italijanski odbor za mednarodno leto otroka. Ob tej priložnosti je dejal:

„Apostolski sedež ne bo samo

gledal z zanimanjem in naklonjenostjo vse tisto, kar se bo na pravilo dobrega to leto, ampak bo spodbujal k vsemu, kar se bo načrtovalo in uresničevalo za pravi blagor otrok, saj gre za silno številen in pomemben del človeštva, ki je potreben posebnega varstva in pomoči, saj je drugače hudo neboljen.

Otrokove neodtujljive pravice

K sreči ni Cerkev edina ustanova, ki se hoče spoprijeti s temi potrebami; res pa je, da je pojmovala zmeraj kot važen del svojega poslanstva gmotno, čustveno, vzgojno in duhovno pomoč otrokom. Tako je delala v zavešti, da otrok ni nekaj, kar bi se izkoriščalo, ni predmet, temveč oseba z neodtujljivimi pravicami, porajajoča se in razvijajoča se osebnost, ki ima veljavo v njej sami in svojo enkratno usodo. Težko bi našteli vsa dela, ki jih je krščanstvo napravilo za otroke. Pa to je nekaj naravnega, saj je sam Kristus postavil otroka v osrčje božjega kraljestva: „Pustite otročiče in ne branite jim k meni priti, zakaj takih je nebeško kraljestvo.“ Prav tako naobračamo lahko za neboljene otroke Jezusove besede glede vseh pomoči potrebnih: „Lačen sem bil...“ Lakota, potreba po ljubezni, šolanju... Da, Cerkev želi zmerom bolj delovati za blagor otrok.

Prav tako želi Cerkev prispe-

vati k oblikovanju vesti ljudi, osvestiti javno mnenje glede bistvenih pravic otroka.

Pravica do rojstva in do življenja v družini

Apostolski sedež meni, da lahko govorimo o pravicah otroka že od trenutka njegovega spočetja in predvsem o pravici do življenja, saj nas vsakdanja skušnja uči, da je otrok že pred rojstvom potreben zaščite, načelno in dejansko.

Nadalje bi trdili, da ima otrok pravico biti rojen v pravi družini, saj je silne važnosti, da se okoristi koj spočetka s skupno skrbjo in ljubeznijo očeta in matere, združenih v neločljivem zakonu.

Prav tako mora otrok rasti znotraj družine, saj so starši njegovi prvi in glavni vzgojitelji in, kadar manjka vzgoja staršev, jo je težko nadomestiti. Gre za tiho okolje prisrčnosti in moralne ter gmotne gotovosti, ki jo terja otrokova duševnost. Tudi širše družinske vezi z brati in sestrami, s starimi starši in drugimi bližnjimi sorodniki so važna prvina za otrokovo harmonično uravnovešeno.

V vzgoji, pri kateri sodeluje s starši šola in druge družbene ustanove, mora najti otrok možnosti, da se bo lahko zdravo in naravno razvijal v telesnem, umskem, duhovnem in družbenem pogledu v ozračju svobode in spoštovanja.

Pravica do resnice

Otrok ima tudi pravico do resnice v okviru pouka, ki upošteva osnovne etične vrednote in omogoča duhovno vzgojo, ki je v skladu z njegovo vernostjo, z usmerjenostjo, ki jo zakonito želijo starši, in s zahtevami pravilno pojmovane svobode vesti, za katero se mora mladi človek pripravljati in vzgajati skozi vso otroško in mladostno dobo. Na tej točki je normalno, da Cerkev uveljavi njej lastne odgovornosti.

Če hočemo govoriti odkrito, je beseda o pravicah otroka beseda o dolžnostih staršev in vzgojiteljev, ki so v službi otrok in višjih koristi le-teh. Ko pa otrok dorašča, mora tudi sam prispevati k samovzgoji, z odgovornostjo, ki jo je zmožen. Nikakor se ne sme opustiti, govoriti mu o njegovih dolžnostih do drugih ljudi in do družbe.

Vemo, kje se mladi Slovenec nauči po svoje govoriti. Doma! Marsikje starejši zanemarjajo to odločilno oporo za ohranitev slovenstva. Če bi vsaka mati in vsak oče dosledno govorila s svojimi otroki le po naše in bi na drugojezična vprašanja nikdar ne odgovarjala, bi bila bitka za ohranitev našega jezika dobljena. Marsikje starejši tako ravnajo in otroci se tega hitro zavedajo. Tam vsa družina lepo po naše govori. V šoli zaradi tega ni težav. Ravno nasprotno.

J. A., „Svobodna Slovenija“

Ob spominu vzornega dekleta

Fanika Beričičeva iz Rakeka! Kdor jo je srečal v življenju, je ni mogel pozabiti.

Zrasla je v ugledni, globoko verni družini, kateri je skrbnega očeta vzela svetovna vojna.

Bila je nekaj posebnega. Bog jo je obdaril s prijetno zunanjo-stjo, z mnogimi talenti in ji dal izredno lep značaj.

Dobrota in milina sta ji sevali že z obraza in plemenitost so izražale vse njene kretnje. Njena navzočnost je bila kot sončni žarek. Skušala je biti vedno vesela in veselje je želela razdajati tudi drugim. V domači hiši smo občudovali njeno spretnost v gospodinjstvu, njeno izredno ljubeznivost in gostoljubnost.

Posebno ljubezen je imela do otrok in do revežev. Koliko truda je vložila v nastope, ki jih je imela z mladino! Mnogi se spominjamo njenih prekrasnih materinskih prireditev.

Sama je bila odlična igralka. Spoštovali in občudovali smo jo, kadar smo se srečavali z njo pri pevskih, odrskih in telovadnih nastopih. Če so se v družbi kdaj dvignili viharji razburjenosti, jih je vedno znala pomiriti s svojo angelsko krotkostjo.

Globoke vere, katero ji je vcepila svetniško dobra mama, ni izražala samo z molitvijo, ampak tudi z dobrimi deli. Mlada dekle-

ta smo ob nedeljah iskale razno zabavo in razvedrilo, ona pa je tedaj našla čas za obisk kakega starčka ali bolnika.

(Sreča drugih je bila njena sreča. Z vedro naravo je tolažila žalostne in dajala poguma obupanim. Vedno je bila pripravljena na žrtve v korist bližnjemu in v božjo slavo. Nikogar ni žalila, zato so jo spoštovali tudi tisti, ki so drugače mislili kot ona.

Pomagala je prenašati skrbi drugim. Bila je močna opora sestrí pri vzgoji njenih otrok. Pomagala jim je pri učenju in skrbno bdela, da bi bili deležni dobrih vplivov in ne zašli v slabo okolje. Sestri, ki je živela v tujini, je s pogostimi pismi lajšala domotožje in jo z izredno sestrsko toplino vezala z življenjem v domači hiši.

Živo je čutila s Cerkvijo in z veliko gorečnostjo skrbela za misijone. Kako je zaupala v božjo Previdnost, nam pove stavek, ki ga je napisala v pismu svoji sestri: „Gladko ne gre nikomur. Pa živimo kar v miru in zadovoljstvu, saj tako živo čutimo nad sabo ljubečo Očetovo roko, da me kdaj ta očitna božja Previdnost in pozornost gane do solz.“ Zelo je hvaležna Bogu za vse in pravi na drugem mestu: „Hvala Bogu, saj z dobrotami

*Za
mladiuo*

Imejte radi slovensko skupnost!

Človek se uči za življenje, ne za šolo. Zato se resnična šola nikdar ne neha. Do smrti se je treba učiti. V vseh smereh, ki so za določenega človeka važne. V našem primeru, tudi v slovenski smeri. Zato ne pustite nikdar slovenskega bránja, zanimanja za

slovensko kulturo, izboljšave svoje slovenščine ipd.

Slovenska skupnost v zdomstvu je skupnost naše usode, na njo smo vezani s tisoč vidnimi in nevidnimi vezmi. Imejte jo radi. Živite iz nje in živite zanjo in preko nje ostanite povezani s slovenstvom.

prehiteva naše prošnje. Da bi mu le vsi ostali zvesti!“

Bila je zelo rahločutna, a je znala trpljenje junaško in vdanost prenašati.

Ob desetletnici njene smrti se vsi, ki smo jo poznali, s spoštovanjem klanjamo njenemu spominu. Hvaležni smo ji za svetel vzgled, ki nam ga je dajala s svojim vzornim življenjem.

Anica Šemrov

Argentinska slovenska skupnost je osrednja skupnost slovenskega zdomstva. S tem je vse povedano. Tu se da največ narediti, tu se mora največ narediti.

Samo Bog ve, kakšna bo naša vloga v bodočnosti slovenskega naroda. Z naše strani moramo storiti vse, kar moremo, da bo ta vloga, če bi bilo samo od nas odvisno, pomembna, globoka, polna ljubezni in iskrene službe.

Milan Komar

Javni delavci za našo skupnost morajo zrasti iz vas!

Po božjem dopuščanju smo Slovenci zapustili svojo domovino. Višje vrednote so nas pripeljale v svet. Vsi skupaj sestavljamo Slovenijo v svetu. Vse kulturno in duhovno bogastvo hočemo ohranjati in bogatiti kjer koli smo.

To skupnost sestavljate tudi vi. Res ste rojeni v Argentini, a dejstva, da se v vaših žilah pretaka slovenska kri, ne morete zatajiti. Zaradi svojih staršev ste bili do sedaj aktivni člani te skupnosti: hodili ste v slovensko osnovno in srednjo šolo, k slovenskim mašam, na slovenske igre, prireditve, prepevali v otroških in mladinskih zborih, bili na sestankih in slovenskih izletih, pisali in reševali uganke v Božjih stezicah itd. Se zavedate, koliko dobrega ste storili za našo skupnost, pa tudi koliko dobrega ste od nje že prejeli? Sedaj je na vrsti vaša svobodna odločitev, da ostanete njeni aktivni člani. Samo takrat boste osebnost, če boste gojili in gradili naravne, od Boga dane sposobnosti, jih razdajali skupnosti in tako doprinali svoj delež celoti.

Morda vam vse v slovenski

skupnosti ni všeč. Je pač človeška in ima napake. Vi boste imeli priliko, da jih popravite s svojim delom, ne samo kritiziranjem izven nje. Več boste žrtvovali za skupnost, bolj jo boste vzljubili. Kar pa ljubimo, hočemo, da živi.

Če hočemo, da bo slovenski narod tudi v zdomstvu živel iz roda v rod, moramo poskrbeti za njegovo kontinuiteto. Mladi rod, sedaj vi, stopate počasi na vodilna in odgovorna mesta. Voditelji, duhovniki, umetniki, pesniki in pisatelji, učenjaki, igralci, javni in skriti delavci morajo zrasti iz vas. Zavestno se morate truditi za svojo izpopolnitev vsak na svojem mestu-področju. Nujno pa je za vsakogar, da obvlada svoj materin jezik — slovenščino. Segajte po slovenskih knjigah. Po njih boste jezik ugladili in izpopolnili. Spoznali boste temeljiteje slovensko dušo, slovenske navade, borbo za narodni obstoj. Pojdite v slovenske zборе, na slovenski oder. Vsa ta mesta bodo kmalu prepuščena vaši generaciji. Izkoristite danes vse, kar se da, da boste mogli tudi vi dajati drugim. Vi ste naša bodočnost! Katica Kovač

V srednješolskem tečaju smo veliko prejeli

Na slovenskem Srednješolskem tečaju smo preživeli veliko lepih ur in dobili nove prijatelje. Prejeli smo splošno sliko o slovenski kulturi. V luči katoliškega nauka smo se naučili presoјati čas in prostor.

Novo obdobje se odpira pred nami: obdobje strokovnega usposabljanja za naš bodoči poklic. Klas, poln klenega zrnja, na naslovnih strani našega letošnjega abiturientskega almanaha naj bi bil simbol naših značajev, izklesanih danes, izpopolnjenih jutri s pomočjo Njega, ki daje rast in moč. Idejno in versko formacijo, ki smo jo prejeli v srednješolskem tečaju, bomo spopolnjevali v organizacijah in jo povezovali z bodočim strokovnim znanjem. Svetu moramo predstaviti nadpovprečni lik slovenskega katoliškega inteligenta, ki se zaveda, kaj je, in dobro ve, kaj hoče.

Čeprav smo Argentinci po tukajšnjih zakonih, vemo, da smo po krvi Slovenci; in prav ta pripadnost slovenskemu narodu nam nalaga določene dolžnosti: da svoje narodnosti ne tajimo in da je vse naše vedenje takšno, da je v ponos in čast sicer majhnemu, pa visoko kulturnemu slovenskemu narodu.

Tudi ne moremo pristati na to, da bi kdo našo emigracijo spravljaj na stopnjo kake kruhoborske emigracije, kajti naša je izrazito ideološka; drugače ne bi imela smisla, da obstaja. Tudi v tem idejnem smislu imamo veliko dolžnost: da v svojem okolju odkrivamo pravi obraz komunizma in mu snemamo masko, okrašeno danes z bojem za človekove pravice.

Abiturient Pavel Pleško

Vedenje pri kajenju

Zmeraj ohrančaj mero in uglajenost

Našo osebnost sestavlja vse, kar počnemo v življenju. Lahko pokadiš dvajset ali celo petdeset cigaret na dan, pa bo komaj kdo opazil tvoj „greh“. Lahko pa boš s petimi zoprn vsej okolici. Ohrani mero in uglajenost pri vsakem dejanju.

Škatlico ali dozo ima moški v suknjiču, ženska pa v torbici. Dozo odpri in zapri brez poka. Ne tolci s cigareto po mizi ali roki, da bi zmehčal tobak. Nič ne koristi, ni elegantno.

Kako ponudim cigareto

Cigarete ponudiš tako, da jih nekoliko potisneš iz škatlice. Prižgete najprej ženskam, potem moškim. Žveplenko držite dovolj

stran, da kakšni vneti kadilki ne zažgete trepalnice.

Kje lahko kadim

Kadiš lahko v dnevni sobi ali salonu, če se je zbralo v njem več ljudi, na večerni zabavi, plesu, koktajlu... Če pa si na obisku, moraš počakati na dovoljenje gospodinje.

Pazi, da ne boš puhal dima v sosede. Predvsem pa nikoli ne kadi, ko plešeš.

Pepel in pepelnik

Pepela ne otesaj na parket. Če ni pepelnikov, poišči kakšno posodo (a ne iz steklene omare).

Če so cigarete na mizi, jemlji po eno, ne več. Če že kadiš, pa ti nekdo ponudi še eno, je ne daj v žep ali za uho, ampak na bližnjo mizo.

Kje ne smeš kaditi

Nikoli ne kadi v cerkvi, prav

tako ne v gledališki, koncertni ali kino dvorani.

Kaditi pa smeš v čakalnici, vendar moraš odložiti cigareto v pepelnik, preden stopiš v uradne prostore.

Kaditi ne smeš v vozilih javnega prometa, razen v vlaku v posebnih oddelkih za kadilce. Če si si zaželel težke „havanke“, jo rajši stopi uživati na hodnik.

V restavraciji puhaj dim stran od soseda. Če sediš med dvema, ga puhaj v zrak.

Na ulici lahko kadiš cigarete, cigare in pipice, pipe rajši nikar.

Pozdravljanje

Ne pozdravljaj s cigareto, cigaro ali pipo v ustih. Pred starejšim človekom ne smeš še naprej vleči, moraš ga poprej prositi za dovoljenje. Ni nujno, lepo pa je.

Mirko Mahnič

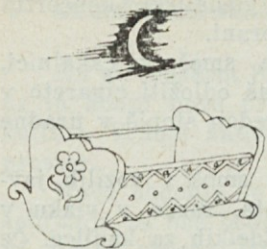
Zaradi katerih naših grehov je moral Jezus trpeti zaničevanje še ob svoji smrti? Zaradi naših grehov, ki jih storimo iz **strahu pred ljudmi**.

Ali se ne dogaja sto — in tisočkrat, da krščanski človek opusti dolžnost do Boga iz strahu, da bi ga „ljudje“ zasmehovali?

Strah pred ljudmi je vzrok tolikih zanemarjanj verskih dolžnosti in končnega odpada od Cerkve in Boga.

Te svoje plašljivosti in strahopetnosti se sramujmo, ne bojmo pa se za Jezusa in za zvestobo njemu trpeti zasmeh!

Škof dr. Gregorij Rožman

v družini

NAJTI SAMEGA SEBE

Zagovorniki nove podobe zakonskega življenja poudarjajo, da mora vsak v zakonu najti najprej samega sebe, šele potem lahko „najde“ tudi partnerja in raste z njim v harmonično skupnost. To se pravi: vsak mora vzgojiti sam sebe, šele potem lahko prispeva tudi k celoti zakona.

Zato je docela napačno, če si mož vzame mlado dekle z namenom, da si jo bo „po svoje“ prilagodil; ali če se dekle poroči s fantom, da ga bo „vzgojila“. Eden kakor drug pri tem ne hote misli drugemu vzeti njegov „jaz“, njegovo identičnost in samostojnost, čeprav ima pri tem morda najplemenitejše namene. Izkušnja uči, da so taki zakonci redno razočarani: takšna prevzgoja partnerja ne uspe (razen, da naredimo iz njega lutko), pride do hudih trenj in nesoglasij, večkrat celo do ločitve.

Tu veljajo nekatera zlata navodila prav za zakone današnjih dni. Pustite svojega zakonskega tovariša takšnega, kakršen je. Če vam ni po volji, ga raje ne jem-

ljite. Vedite pa: vsakdo ima lastnosti, ki utegnejo biti drugemu (npr. nam) zoprne in mu gredo na živce; tudi mi jih imamo. Vsakdo pa se tudi brani, da bi ga kar tako krtačili, kakor da je prah samo v njegovi obleki; vsakdo naj raje prej skrtači svojo obleko; to bo dalo partnerju pobudo, da bo opazil prah tudi na svoji.

Ne ponižujte svojega partnerja z nepotrebno kritiko, marveč ga raje vzpodbujajte s pohvalo; zelo se izogibljite ljudem, ki ponižujejo s kritiko bodisi vaš „jaz“ bodisi vašega zakonskega partnerja.

Ne silite ga, da se v obleki in frizuri ravna po vašem okusu; pohvalite njegov okus, četudi ni najboljši. Naj bo vsaj v nekaterih stvareh res sam svoj, identičen, ne pa samo odsev svojega (močnejšega) zakonskega tovariša.

Pustite vašemu zakonskemu tovarišu nedotaknjena zunanja znamenja (simbole) njegove neodvisnosti ali samostojnosti, pa

četudi so na videz še tako brez pomembna: kotiček ali stolček, kamor se najraje umakne, nekaj zasebne blagajne od določenih dohodkov, neodprta pisemska pošta ipd. Sicer pa: čim bolj bo notranje samostojen, tem manj bo imel potrebe po takih simbolih.

Pomagajte mu, da se bo vedno zavestneje ravnal po vodilnih nagibih, ki ga delajo in ohranjajo samostojnega, ker bo tako tudi bolj zadovoljen z vami in bo lažje prenašal vašo samostojnost in njene posebnosti. Te vodilne ideje mu bodo tudi usmerjale njegove načrte in cilje, ki si jih bo zastavljal kot nalogo, da jo izpolni v svojem življenju.

Ustvarite si dom, ki bo sporazumno ustrezal željam in okusu obeh. Saj žena je navadno prikrajsana že v tem, da mora opu-

stiti svoje dekliško ime; ali naj še žrtvuje svoj okus pri opremitvi stanovanja, v katerem mora prebiti in pregarati vendarle večino življenja. Ne ozirajta se na mnenje in modo drugih. Bodita samosvoja.

Dovolite svojemu partnerju toliko svobode, da lahko gresta ločeno vsak zase ne le na službeno potovanje, temveč tudi na počitnice. Če bi pa vzbujalo to strah in ljubosumnost, je to znak, da v vajinem razmerju že nekaj ni v redu. Vedite pa, da če sta zakonca še tako navezana drug na drugega, si včasih vendarle zaradi utrujenosti želi eden kakor drug, da bi bil nekaj časa popolnoma sam. To nikakor ni izraz sebičnosti, marveč rast samostojne osebnosti, ki je v odnosu do drugega vedno bolj velikodušna. Anton Trstenjak

KAJ JE ZAPOVEDANO?

Če bi bil človek dovolj pаметen ter bi mogel sam iz resničnosti in božjega razodetja razbrati, kaj je zanj v konkretnem položaju dobro, če bi bilo njegovo srce dovolj čisto in iskreno, da bi vedno sam odkril, kaj je prav, bi posebnih нравnih norm in zapovedi, ki jih nalaga kaka avtoriteta od zunaj, sploh ne bilo treba.

Ker pa človek na нравnem področju sam vsega ne spozna in

tega tudi ne more, so norme in zapovedi neobhodno potrebne. Ves njihov smisel pa je pomoč za uresničenje dobrega. Zapovedi pomenijo razbremenitev posameznika pri iskanju tega, kaj je prav, in so kažipot, prepovedi pa ograja ob nevarnih poteh in zapora slabih poti.

Zapovedi in prepovedi pa človeka nikdar ne silijo, ampak le opozarjajo njegovo vest, da človek v svobodni odločitvi sam

odgovori. Če mnogi mislijo, da bi bilo življenje brez zapovedi in prepovedi lažje in lepše, je ravno nasprotno res: bilo bi težje in nevarnejše, ker bi se človek sam ne znašel.

Komur je kaj do tega, da uresniči smisel življenja, da postane srečen in se vedno bolj razvija in živi v miru in zadovoljnosti v občestvu z drugimi, je za zapovedi in prepovedi ter za avtoriteto, ki jih oznanja in razlaga, hvaležen.

Nravne norme je treba torej razumeti v njihovem pozitivnem pomenu kot klice in vabila, kot navodila in opomine, naj človek dela dobro, se razvija in postaja srečen in ne škoduje samemu sebi.

Ker otrok še nima čuta za vrednote in celotni нравni red in smisel življenja, so zanj v vzgoji zapovedi in prepovedi, ki mu jih posredujejo drugi, neobhodno potrebne. Avtoriteta staršev in vzgojiteljev nekako nadomesti otrokovo nezmožnost vrednotenja. Usodno pa je, če odrasčajoč in zrel človek na svojem področju ostaja na otroški stopnji in se zadovoljuje z avtoritativnimi zapovedmi in prepovedmi, ne da bi uvidel njihov smisel in pomen. Potem občuti etične norme res le kot utesnjevanje in omejevanje življenja od zunaj. Razumljivo je, da se jih hoče otresti.

Moralna vzgoja — in samovzgoja — obstaja predvsem v tem,

da dobi človek na podlagi poduka in lastne skušnje vedno več vpogleda v notranji smisel zapovedi in prepovedi. Zato je uvidenost нравnih norm večje važnosti kot pa njihovo učenje na pamet. Kdor v dobri utemeljitvi dobi vpogled v celotnost нравnega reda in v notranjo povezanost posameznih zapovedi in prepovedi med seboj, ima trdnjšo podlago in učinkovitejše smernice za življenje, kakor pa kdor stoji le pod pritiskom zunanje avtoritete.

Kar je torej za-povedano ali pre-povedano, mora biti najprej tako povedano, da človek to razume in uvidi. Za-povedano more biti le to, kar nujno sledi iz povedanega, pre-povedano le to, kar je v nasprotju s povedanim. Resnica o človeku in njegovem življenju, o božjem načrtu s človekom, o smislu in vrednosti življenja, o njegovih razsežnostih in njegovem cilju je podlaga za vse moralne norme, zapovedi in prepovedi. Ne ukazovanje, ampak oznanjevanje, ne hudovanje, ampak razlaganje, ne moraliziranje, ampak utemeljevanje morajo biti v središču moralne vzgoje, seveda z ozirom na stopnjo njegove zrelosti.

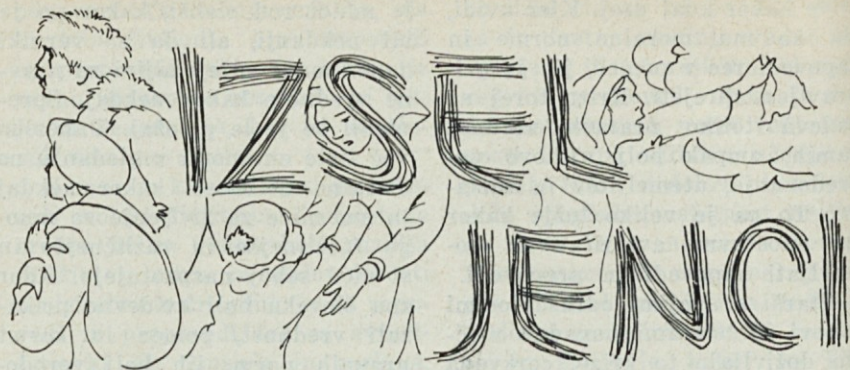
Danes mnogi ugotavljajo velik odpor proti zapovedim in prepovedim na moralnem področju. Govorijo o krizi moralnih načel in нравnega reda. Vendar človek danes prav tako hrepeni po sreči in išče potov do njene uresni-

čitve kakor kdaj prej. Kjer uvidi, da so mu moralne norme in zapovedi res v pomoč, jih je pripravljen sprejeti. Kriza torej ne zadeva toliko нравnih vrednot samih, ampak bolj njihovo posredovanje, utemeljitev in razlago. To pa je veliko težje kakor pa enostavno avtoritativno ponavljati zapovedi in prepovedi.

Starši s svojimi odraščajočimi sinovi in hčerami navadno močno doživljajo to krizo, cerkvena avtoriteta s svojimi verniki prav tako. S tem pa še ni rečeno, da

je mladi rod slabši, kakor pa je bil nekdaj, ali da so verniki danes manj sprejemljivi za нравne vrednote kakor nekdaj. Spremenil se je le položaj. Danes ni več tiste enotnosti v gledanju na moralne dolžnosti kakor nekdaj in smernice za življenje so mnogo številnejše in različnejše in si med seboj nasprotujejo. Kdor zna človeku bolj uvidevno prikazati vrednost, pomen in korist нравnih norm, jih bolj verodostojno in prepričevalno razložiti, bo več dosegel. Lojze Šuštar

Johan Bojer — Božo Vodušek

VII

Zdaj je žvižgalo dan za dnem nekoliko vlakov skozi naselbino Nidaros. In bil je čudovit pogled, posebno zvečer, videti, kako se vozi ta dolga vrsta voz z razsvetljenimi okni prek ravnine in nazadnje izgine na obzorju. Končno so prišli samotarji v stik s širnim svetom in v nekem novem taktu se je pričelo vse lahkotneje gibati.

O božiču pa se je dogodilo nekaj novega. Prosvetni dom v mestu, ki sta ga bila uredila učitelj Jo in župnikova žena, je moral biti posvečen. In učitelj v zadnjih tednih ni lenaril, ampak je sestavil iz mladih ljudi pevski zbor in jih naučil norveških pesmi. Župnikova žena pa je pripravljala veliko presenečenje. Ljudje so si pošepetavali, da ne gre za nič manj kakor za uprizoritev prave gledališke predstave.

Plinarna je bila s presenetljivo naglico dogotovljena kmalu po železnici in malo temno prerijsko mestò je dobilo luč. Nekaj velikih žarečih svetilk je svetilo ob temnih večerih daleč prek ravnine. In danes prihajajo ljudje na širokih saneh in ob zvončkanju kraguljčkov. Možje in žene v kožuhovini stopajo s sani — sveži in rdeči od mraza prihajajo skozi vrata. Svetlo, svetlo je zunaj in znotraj. V veliki dvorani, kjer še zdaj diši po ostruženem lesu, gori več plinskih svetilk. In res, v ozadju je oder z zastorom in stene so okrašene z ameriškimi in norveškimi zastavami.

Prvikrat je bilo, da so se farmarji končno zbrali k neki slavnosti izven cerkve. In prvikrat so obesili na steno ameriško zastavo. Gledajo na modro polje z mnogimi zvezdami. Tako je, kakor da jih opozarja, da so zdaj člani velike svetovne sile. Norve-

žani so, da, ampak tudi Amerikanci. Dobili so zemljo od države, volili so predsednika, samo ob sebi umevno morajo razobesiti državno zastavo, kadar praznujejo kako slavnost.

Zdaj pa se zastor razgrne in predstava se prične. Župnikova žena je naučila mlade ljudi tako igrati. Anders iz Skareta je snubec, Siri nesrečno mlado dekle, Jo Berg star učitelj, to vsi takoj spoznajo. Igrajo „Na planini“ in videti je narodne obleke, slišati petje gozdnih vil in pesmi o ljubezni in norveški zemlji.

Tesno drug ob drugem sedijo na klopek in gledajo na te gore z gozdovi in ledeniki. Tam so pastirske koče in dekleta in fantje, ki se snubijo, to pač razumejo. Morebiti obuja spomine starih in mladim. Svetilke v dvorani so privite, vendar je čutiti, da so obrazi krog in krog veseli. Tako neskončno dolgo je, odkar je imelo to prerijsko ljudstvo kako majhno zabavo.

Potem zastor pade in čez nekaj časa, ko so luči odvite, se spet dvigne in župnik stopi na oder. Tiho! Ali bo pridiga? Ne, župnik govori o svetnih rečeh. Govori o nocošnjem večeru in pravi, da je kakor nocoj mogoče presaditi domovino v naša srca in duše, ne samo za praznik, ampak tudi za delavnik. Spomini na veličastno prirodo bi lahko bili kapital, iz katerega bi zajemali čut dolžnosti in delavnosti, moč za boj, bili bi nam lahko ščit v

življenju, tako da bi si drugi narodi mislili in rekli: „Ti morajo biti dobrega rodu, ti so morali priti iz lepe dežele.“

Imel pa je še nekaj posebnega sporočiti. Najboljši način, ohraniti narodno zavest, je branje dobrih knjig. „Nocoj bomo ustanovili čitalnico, zbrati moramo knjižnico. V svetu knjig se stopimo z dušo svojega naroda, najsi smo v domovini ali zunaj.“

Končno so se mogli ljudje giniti. Razširil se je vonj po kavi, večji del klopi so odnesli. Odprla so se neka stranska vrata in vstopili sta Ana in Bergitta, vsaka z veliko bleščečo se posodo, iz katere se je kadilo. Za njimi je prišla Irka in še več žensk z velikimi pladnji peciva. Ah, bila je prava gostija. Karen Skaret je neprestano mislila, da kjer je kava, mora tudi ona pomagati. Tako je odšla tja in se ponudila in res so ji dali skodelice, da jih je nosila. Elza je pričela nalivati pri eni izmed sprednjih miz in vsi so jo gledali. V poslednjem času se je bila spremenila. Njen blede obraz je spet postal okrogel in svež, zasmejala se je na veselo besedo. Zdelo se je, da doživlja novo pomlad zaradi nekega skrivnega veselja. In tam zraven nje je stala hči, vitka in temnolasa, v rdeči obleki in s kito na hrbtu, kakor izrezana iz matere, tako da je človek moral neprestano misliti na mladega gospodično Elzo z Dyrendala. Bergitta in Ana in večina

žensk so imele kljub vročini rute na glavi. Župnikova žena, Elza in Irka so pač smele biti gologlave, to je bila stvar zase. Druge pa so se držale stare navade še iz domovine. Niso se marale nositi kakor gospoda, kar niso bile.

Morten Kvidal je bil eden redkih mož, ki je hodil okrog v obleki iz ševijota in z mestno ovratnico. Ampak on ni zastopal v očeh ljudi le železnice, temveč tudi zemljišča in banko, in zdaj je bil celo izvoljen v pokrajinsko upravo in se je moral vsak trenutek voziti na važne sestanke v Northville. Hodil je okrog in stresal roke znancem in opazoval vse te nove obraze, vse te mlade ljudi, ki so v poslednjem času prišli prek morja. Bili so lepi, od vetra in sonca ožgani obrazi, krepki ljudje. Kos njegovih lastnih mladostnih spominov je vstal pred njim. Videl je domači kraj pred seboj. Zakaj so mladi ljudje odhajali, ali ni bilo nikakih nalog v domovini? Hodili so pač v šolo in se učili peti rodoljubnih pesmi — in potem? Ali so pljunili v roke in zgrabili za delo v domovini? Ne, morali so prek velike luže, vrgli so se v prerijo, dovolj dobra je bila ilovnata koča in par volov, le da so živeli v tujini. Strašne zime zanje niso bile nič, osvojili so divjino, izkrčili Ameriko in dežela je bila bolj in bolj bogata. Ah da, sam je bil eden od njih, prav tako njegovi bratje. Zdaj sta celo Knut in Meta hotela priti prek

morja. Mati bi ostala sama. Tako pač je. Rekel je nekaj prijaznih besedi tem fantom in dekletom. Pozdravljeni! A tako, ti si iz Hallingdala? In ti — iz Sparbuja? Da, bil sem pri vojakihi z nekom iz Sparbuja. Ali poznaš Pera Nyvolda? — In ti, dekle, si iz Hedemarka? Da, da, tako pač je.

Župnik je pripeljal tega in onega fanta k njemu in ga vprašal: „Povej, Morten Kvidal, ali potrebuješ kakega hlapca?“ — „Bi ga že potreboval, če pa ne, imamo še Kala in druge. Se bo že našla kaka pomoč. Halo, pridi sem, Kal!“ Ampak Morten se je čudil, da nihče ni prišel naravnost k njemu. Obrnili so se najprej na župnika ali pa na koga drugega. Ali je bil tako strog videti, čeprav se je na vso moč trudil, da bi bil prijazen?

Stopil je k nekemu sivolasemu starcu na drugi strani dvorane in mu dal roko. „Torej vi ste novi krojač! Da, da, pozdravljeni.“ Starec je bil upognjen, imel je krvave oči in bled, obrit obraz. „Ah, iz Wisconsin ste?“

„Da, sicer pa sem prišel preteklo leto iz Norveške.“

„Kaj ste še tak novinec tukaj?“

„O ne, to ne. Prvič sem prišel semkaj pred štiridesetimi leti.“

„Sem si mislil! Ampak preteklo leto ste morali torej kar brž domov?“

„Bil sem sedemkrat v Norveški.“

„Ho, ho, to pa ni kar tako.“

„In vselej sem mislil, da bom ostal tam za zmeraj. Končno boš živel v miru, sem si mislil. Ali s srečo je nekaj čudnega. Ko si tukaj, misliš, da je v domovini, in ko prideš tjakaj, pričneš nekega dne spet strmeti prek oceana in — sreča je tukaj.“

Starec se je otožno smehljal. Njegove oči so strmele nekam v daljavo, zdelo se je, kakor da gledajo neprestano prek oceana.

Petje. Učitelj Jo stoji tam z osivelimi lasmi in brado in vodi petje. Krog in krog njega se gnetejo fantje in dekleta. In zdaj zadoni narodna himna. Morten je še nikoli ni slišal tako lepo peti. Zdi se, kakor bi glasovi trepetali, in zapeli so, kakor bi hoteli, da jo čujejo v domovini. Ne, tudi on jim mora pomagati. Dvigne roko, župnik stori isto, ljudje vstanejo. Ta in oni poje z njimi in končno pojejo vsi.

To prerijsko ljudstvo je živelo toliko let daleč od doma in od domačih ljudi. Mnogo so pretrpeli od mraza, revščine in težkega dela, zdaj pojejo. Iz ilovnatih koč in majhnih lesenih hiš, raztresenih prek ravnine, so prišli. Zdaj stojijo v prazničnih oblekah v vsej tej svetlobi in pojejo, pojejo o deželi, ki je vendarle nikoli, nikoli ne morejo pozabiti.

Še več pesmi zapojejo in vsa ka jih bolj in bolj približuje domovini. Anders iz Skareta, renjen in plavolas, s svojimi širokimi usti, poje mogočen bas. Siri je nocoj tako vitka in lepa. Stoji

med njimi v modri obleki in poje obrnjena k svojim staršem. Zdi se, kakor da druží zbor vse te naseljence, tako da bi najrajši prijeli drug drugega za roko.

Potem stopi nekdo na stol. Pa saj to je spet Anders iz Skareta. Fant je delal toliko zim v mestu in hodil tam v večerno šolo, da mu je zrastel pogum. Starši po-bešajo oči, le kaj si je ta vražji fant spet izmislil?

In potem prične kar na vsem lepem z govorom o tistih, ki so zdaj sicer dobri Amerikanci, ki se pa vendarle še spominjajo doma v stari domovini, naj bo še tako majhen. Govoril je dobro. Morten se je praskal po glavi, fant mu je ugajal in mu spet ni ugajal. Neki notranji glas mu je govoril: „Varuj se tega fanta, nekega dne te bo še izpodrinil.“

Nato pa je nekdo zaploskal in zaklical: „Ali ni že čas, da bi se malo zavrteli?“ Ta, ki je to zaklical, je bil temnolas, mlad človek z naočniki, novi zdravnik, ki se je nedavno priselil semkaj, — zdaj sta bila že dva v mestu. In pripeljal je s seboj tako lepo ženo, da so se morali vsi ozirati nanjo.

Nenadoma je nekdo dvignil pest. Pa saj to... saj to je bil Peter Skaarnes in rekel je ves bled in zagrenjen: „Nisem vedel, da smo prišli sem zato, da bi se vdajali grehu in razuzdanosti!“

Vse je utihnilo. Ljudje so se ozirali drug na drugega. Zdravnik se je zaničljivo smehljal.

Mladi ljudje pa so se ozirali deloma na Mortena, deloma na župnika. Ali ni bilo od njih pričakovati nobene pomoči?

Končno je župnik zaploskal z rokami in stopil na klop ob steni. Tako je stal tam s svojo dolgo suknjo in belo ovratnico, še mlad, s plavimi lasmi in podolgovatim obrazom. Oči je imel tako svetlomodre in tako vesele. Rekel je: „Nobenega mesta v svetem pismu ne poznam, ki bi ljudem prepovedovalo ples. Samo slabi ljudje lahko imenujejo nedolžno zabavo greh in razuzdanost.“

Hurra, je zaklical doktor in hurra so zaklicali vsi mladi ljudje naokoli.

Petru Skaarnesu se je pričela kozja brada tresti. „Pojdi!“ je rekel svoji ženi in jo vlekel s seboj. In ko je prišel mimo Mortena Kvidala, mu je siknil: „Najboljše železniško zemljo si vzel zase in za stare naseljence, zdaj pa si za vse večne čase pripeljal satana med nas.“

Ta dogodek je povzročil pozneje mnogo cerkvenih sporov in zgodilo se je, kakor je bilo pričakovati; Peter Skaarnes je ustanovil svojo sekto.

Zdaj pa je prišel Ola Vatne z violino. V poslednjem času je sicer postal malo ponosen, ni bil več tisti, ki je potoval okrog in igral pri plesih. Vsi člani slavnostnega odbora so morali k njemu in prositi in moledovati. No, da da, ko je šlo za splošni blagor...

Tako sedi tik zraven odra, zastaven mož, sicer nekoliko izdelan od pluga in od prerije, vendar njegovi zlatorjavi lasje in polna rdečkasta brada so brez sivih nit. Uглаša strune, roka ni velika, ampak poraščena, in že igra.

Zdravnik se je prvi zavrtel s svojo ženo, ki je bila kakor kaka princezinja. Tako zelo se je razlikovala od drugih, nocoj nikakor ni hotela odnehati in se je oblekla kakor za veliki ples. Imela je svetlorumeno obleko z dolgo vlečko, v glavniku, ki ji je spenjal lase, se je svetil diamant, in okoli vratu je nosila biserno ovratnico. Obraz je bil tako mlad, tako nežen, tako željan plesa, velike temne obrvi so neprestano trepetale od sreče. Naj ljudje le strmijo vanjo, kaj zato? Pa kaj se res nihče ne upa plesati obenem z njima?

Pač, pač, mladina ne more stati mirno in poslušati valčka. Par za parom se spušča v ples. To so ljudje iz Valdresa in Hallingdala v svojih narodnih nošah, oni iz Sättersdala so v kratkih hlačah, ki so zadaj obšite z usnjem. Dekleta v rdečih jopicah, z belimi rokavi in velikimi zapornami pod brado plaho gledajo v tla, ko jih sučejo fantje po dvorani. Ali se more kdo upirati taki violini? Plesišče je kmalu polno. Dolge noge v grobih suknenih hlačah se kmalu vrtijo med belimi nogavicami fantov v hlačah dokolenkah. Dekletom zdrsijo rute z glave, končno se

vendarle tudi pri njih pokažejo lasje in glava. Dvorana vsa oživi od barv. Zdi se, kakor da bi bila poslala Sogn in Hardanger svojja najlepša dekleta semkaj, in iz Telemarka in Gudbrandsdala so prišli fantje s srebrnimi gumbi na telovniku. In zdaj se vse vrti. Fantje dvigajo dekleta in jih vrtijo po zraku. Toliko uklenjene življenjske sile je v njih ki si zdaj more dati duška, maščujejo se nad večno ravnino, spominjajo se belih snežnih vrhov ob sončnem vzhodu, gozdov in slapov, pravljično svetlih noči in morja v tišini in v viharju. Vse to si hoče dati v plesu duška. Hej, ali slišiš, kako ta človek igra!

Ola pa je sedel tam z zaprtimi očmi in šel z lokom prek strun. Nihče se ni vpraševal, kaj je ta večer gledal v svoji notranjosti, ko je tako začaral vse te ljudi. Nekateri so mu ponujali kozarček žganja, ampak on ga je odklonil. Vendar pritisk, notranji pritisk se je nocoj spet pojavil. Kar vrelo je v njem. Tako mu je bilo, kakor da je globoko v svoji duši snel pokrov z nečesa, tiho! Ko bi ljudje le vedeli, da znova preživlja nekaj svetlih dni in noči in beg skozi gozdove in prek gričev, med pokanjem pušk in vpitjem vojakov in lensmana! Izvabi jih v jamo in oni ne vedo, da je že zdavnaj pobegnil pri drugem izhodu, dalje in dalje. Lov traja dan in noč, tedne in tedne. Kaj niso bili ti spomini,

ki so neprestano igrali v njem vsa ta leta? In včasih so si morali dati duška — pa ga vprašajte, ali bi jih hotel prodati za en milijon? Ali ni trepetal tudi zdaj, ko jih je poskušal izkričati na violini, tako da so morali ljudje drveti, divje drveti prek vseh klancev? Njegov dvanajstletni fant, Lorenc, materin ljubljeneč, ki je imel očetovo gibčno telo in goste zlatorjave lase, je stal tam in gledal očeta. Da, le glej, fant, nekoč so živeli drugačni ljudje.

Kaj se je nocoj godilo z ljudmi? Zdaj je prišlo tudi starejše. Bergitta je sedela tam vsa blede, da bi jo ti tuji fantje prosili za ples. Vendar ali naj ves večer samo sedi? Ne, končno je prišel Morten ponjo. Ali se je bil vendar spomnil, da ima ženo, ki še ni bila sto let stara. Že mogoče, da je bila včeraj slabe volje in da se je sinoči jokala. Pridi vendar, dolgočasneš! In zdaj se je Morten zavrtel s svojo ženo. Ali je končno vendar prišlo tudi vanj življenje?

Učitelj Berg ni znal plesati, vsaj ne dovolj dobro — in razen tega — moral bi objeti žensko okrog pasu, in tega ni maral. Ampak šel je k župniku in rekel: „Hudiča, da ne znam napisati nobene pesmi.“

„Pst, učitelj ne sme preklinjati.“

„Da, da, ampak zdaj vem, zakaj je treba ljudi z gora in morja, da premagajo prerijo. Ti ima-

jo torbo in dušo polno divje prirode iz domovine. Od nje živijo tukaj v samoti pozimi in poleti. Gore in morje so prišle ravnini na pomoč, vraga, kakšna pesem bi to bila.“

„Napiši jo vendar!“

„Ko bi jo mogel. Jaz ne morem ničesar, kar bi hotel.“

Zdaj plešejo renski ples. Na mah je plesišče polno. Anton Noreng poskakuje s svojo rdečelaso ženo. Prav tako slabo ji gre kakor z jezikom in vero. Ona tega plesa ne zna, njeno dolgo telo se upira in noče poskakovati kakor zajec. Nazadnje morata prenehati in vsa oznojena in divja zbeži od njega tja k starim ženam.

„Pojdi, Ana!“ Morten jo je povabil na ples, sedela je za mizo, kjer so točili kavo, še zmeraj lepa s svojim ovalnim zlatorjavim obrazom pod temnimi lasmi. Ali je mislila na nekdanje čase? Ali na Pera? Plesati, ne ne, zmajala je z glavo.“

„Kar pojdi, Ana, nocoj smo vsi mladi.“

In — ali ni bila sramota — res jo je pripravil, da je zaplesala z njim. Ah, bilo je petnajst let, kar je zadnjikrat plesala. Zdaj pa pozabi vse, kar se je zgodilo v tem času, pozabi na to, kje je, vidi domovino, planine, domačije, jezera, spominja se sinjega binkoštnega večera, s kresovi na hribih, z mladino, ki se igra na zelenem travniku. Pleše svoje lastne spomine, nekoč je bila najlepše dekle v nedeljo pred

cerkvijo — da, nekoč.

Ali pa mislite, da je Karen Skaret mogla sedeti pri miru? Ne, njenega lastnega moža, Kala, je obsedel vrag. Prišel je, neroden in okoren, šop las pod brado mu je popolnoma osivel, ampak kljub temu je hotel plesati in se izpostaviti zasmehu. — „Za nobeno ceno, izpusti me, saj si nor!“

„Kar pojdi.“

Stari dedec je prav res znorel. Ni odnehal. „Kar pojdi, žena, kar pojdi, dolgo je, kar sva zadnjikrat plesala.“

„Bodi vendar tiho. Anders naju vidi!“

„Pojdi vendar, satan naj te vzame! Da, ali pa grem in vzamem Ano!“

Karen se preplašeno ozre na Ano, ne, z njo prav res ne sme pričeti, rajši se odloči... In še preden se zave, jo Kal potegne s seboj v vrtinec. Na glavi ima črno ruto, stari šal s pikami ima navzkriž prek prsi in spetega na hrbtu. Stara je in kriva, vseh trideset let, odkar se je poročila, ni plesala. Zdaj pa, Bog ji odpusti greh, poskakuje s Kalom, prav gotovo se je opil! Če bo ostala živa, se ji bo samo Bogu zahvaliti. Plešeta. Zdaj ji zdrsi ruta na tilnik, pokaže se glava s sivimi redkimi lasmi, hvala Bogu, da si jih je včeraj umila. Da, da, marsikaj sta pretrpela, odkar sta poslednjikrat plesala. Zdaj pa se spominja njunih mladih let in prve lepe dobe, ki sta jo preživela

na malem posestvu pod skalami. Da, jutri mu mora skuhati nekaj dobrega, na vsak način morata iti kmalu skupaj k obhajilu.

Končano! Puh. Tedaj zakliče Ola: „Ali ne more nihče zaigrati enega plesa, da bi se tudi jaz malo zavrtel.“

Pristopil je neki mož iz Sättersdala, vzел violino, jo nežno stisnil pod brado, uglašal, šel z lokom prek strun. Nazadnje je sedel in njegove oči so bile vse divje, ko je igral.

Poskočni ples!

Zdaj se ozirajo vsi na Elzo in Ola — onadva plešeta. Prav gotovo jo je začaral, kakor v viharju se vrtita po dvorani. Zasuče jo z roko krog in krog, orumenela z svilena obleka frfota, nato jo spusti, zaploska z rokami, napravi kolo, da mu noge visoko švignejo po zraku, se divje zavrti na eni sami peti, pograbi spet Elzo in se zasuče z njo po veliki dvorani, da morajo drugi prenehati in se umikati. Ali je ni učil ljudskih plesov, tistikrat ko je bil še pastir na Dyrendalu. Seveda, ona se še vsega spominja. Ne, kako se vrtita v plesu, čeprav nista več tako zelo mlada.

Tamkaj ob steni pa sedi dekle, s katero ves večer ni še nih-

če plesal. Pavlina iz Skareta je. Ne, lepa res da ni bila, imela je nekaj grobega, nekaj moškega na sebi, lasje so bili kakor predivo, obraz širok s štrlečimi očmi. Delala je kakor mož na polju ir kakor žena doma v koči, vsa ta leta, kar so prišli v prerijo. Težko je bilo na polju, še težje doma. Ko so legli možje k popoldanskemu počitku, je morala pomagati materi prati in kuhati. Ko so zvečer skončali delo na polju, je morala spet zgrabiti in molsti in kuhati. Ali je bila utrujena? Ne, ampak bridko ji je bilo, posebno, kadar je pogledala matrinega ljubljénčka. Da, da, ali zdaj ima vsaj svoj delež zemlje v preriji, nihče ne bo prisiljen skrbeti zanj, čeprav se svoje žive dni ne bo omožila. Ampak mlada? Da bi bila mlada, ni nikoli utegnila. Mlada sta bila fanta in mlada je bila Siri, ki je bila od nekdaj očetov ljubljénček.

Počasi so ljudje pričeli odhajati. Skozi vrata je prihajal mráz kakor bel dim. Slišati je bilo, kako se izgublja zvončkanje kragulčkov v preriji. Da, da, za zdaj je igre konec.

„Takih praznikov moramo imeti več!“ je rekel župnik ob slovesu. „Hvala za nocoj.“

PREGOVORI O SMRTI

Srečna smrt je lepega življenja dozorek. (slovenski)

Star človek ima smrt pred očmi, mlademu pa je za hrbtom. (estonski)

Naš pravi grob ni v zemlji, ampak v srcih ljudi. (perzijski)

Kar se rodi, smrti zori. (slovenski)

SVETOVNE NOVICE

Žaloigra indokinskih beguncev

Po padcu južnovietnamske prestolnice Saigon (Hošiminh) v komunistične roke aprila 1975 je zapustilo domovino četrt milijona Vietnamcev. Poleg tega je nova vlada pognala 160.000 ljudi kitajskega rodu. Podobno je zbežalo iz Kampučije 150.000 ljudi. Na stotine jih je odšlo v svet kar s čolni in manjšimi ladjami, nekateri celó z dovoljenjem za odhod, ki so ga kupili za drag denar. Sosednje dežele, Tajska, Malazija in Hong-Kong, prenapolnjene s temi begunci, jih ne morejo več sprejeti. Iz tajskih in malazijskih taborišč je prišlo v ZDA že 150.000 Vietnamcev, v Francijo pa 45.000. Obe državi sta pred leti imele v Vietnamu svoje vojaštvo in sta sodelovali v boju zoper Severni Vietnam.

Čolni in ladje se spuščajo v neznano morje, kjer jim svetovne ladje, ki jih srečujejo, pogosto ne marajo pomagati in premnogo nesrečnikov, ki so zapustili „rdeči raj“, je končalo v morskih valovih — in to tako moški kot ženske ter otroci. Tudi tedaj, ko se približajo kakemu pristanišču, jim ob nerazumljivi brezbriznosti svetovnega javnega mnjenja ne dovolijo izkrcanja in ne dajo zatočišča. Papež Janez Pavel II. je ponovno rotíl svobodne dežele, naj odpro vrata tem nesrečnikom.

Namestitev teh ubežnikov v drugi državi pa ne končuje žalostne usode teh ljudi. Prihajajo v popolnoma nov svet, v katerem se čutijo tuje in nebogljene. Zvečine so prej živeli po vaseh, obdelovali polje in redili živino na svoj stari način, drug okvir jim je dajala njihova vera in njihove navade. V novih deželah se morajo vključevati v tovarniško delo in se pomešati med tuje ljudi.

Papeža cenzurirali

Sedanji papež je poslal svoji nekdanji nadškofiji pismo o praznovanju letošnje 900-letnice smrti sv. Stanislava, v katerem označi tega „kot zagovornika najvažnejših pravic človeka in naroda, posebno pravic, od katerih odvisi njuno dostojanstvo, pravnost in resnična svoboda.“ Pismo bi moral objaviti Tygodnik Powszechny, pa je državna cenzura v Krakovu nekaj stavkov črtala. Revija cenzuriranega pisma ni hotela objaviti, pač pa so ga prebrali s prižnico.

Zanimanje za papeževo knjigo

Katoliška univerza v Rimu Sacro Cuore je izdala knjigo kardinala Wojtyła „Znamenje nasprotovanja“. To so duhovne vaje, ki jih je imel kardinal leta 1976 v Rimu za papeža Pavla VI. in njegove ožje so-

delavce. Vrsta založb po svetu je že zaprosila za dovoljenje za prevod.

Za osvoboditev škofa

Ob dnevu človekovih pravic je na novo ustanovljena „Krščanska mednarodna solidarnost“ (vodi jo pomožni dunajski škof Kuntner) samo v Dunajskem Novem mestu en večer zbrala 500 podpisov za oprostitev slovaškega leta 1951 na tistem posvečenega škofa Jana Koreca, ki mora kljub slabemu zdravju še vedno delati v kemični tovarni.

Poziv za versko svobodo v Albaniji

Pred novim letom sta bostonski kardinal Medeiros in poglavar albanske pravoslavne Cerkve v ZDA škof Lipa objavila poziv svetovni javnosti, naj se zavzame za svobodo vere v Albaniji, kjer so zaprli vse cerkve in samostane. Večina Albancev je mohamedancev, okoli 20% prebivalcev je pravoslavnih in 10% katoličanov. Vse veroizpovedi pa imajo enako usodo: oblast zatira vero in hoče veljati za prvo ateistično državo na svetu.

Bolgarski zunanji minister in papež

Ob obisku bolgarskega zunanjega ministra Petra Mladenova v Vatikanu 19. decembra 1978 je papež Janez Pavel II. dejal, da si bo Cerkev tudi pod njegovim vodstvom prizadevala za dialog z vsemi država-

mi na svetu. Države naj se ne bojijo, da bi jim verni ljudje škodovali. Nakazal je težave bolgarskih katoličanov latinskega in vzhodnega obreda in izrazil željo, da bi rešili v Bolgariji vprašanja, ki mučijo vernike. Tudi tam katoliška Cerkev ne išče kakšnih prednosti, potrebuje le življenjski prostor, da bo lahko spolnjevala svoje versko poslanstvo in delala za celotni in miroljubni človekov razvoj v skladu s svojim značajem in svojimi sredstvi.

Versko stanje v Belorusiji

Že več kot 30 let v Belorusiji ni bilo nobenega novomašnika, pa tudi ne drugega katoliškega duhovnika, ki bi prišel odkod drugod delovat med katoličane te prostrane dežele, čeprav jih je na stotisoče. Dušnopastirske razmere postajajo za te vernike vedno bolj dramatične, pravijo poročila iz sosednje Litve.

V teh krajih od Grodna in Brest-Litovska do Minska v smeri Varšava-Moskva je bilo ob koncu zadnje vojne okoli 300 katoliških duhovnikov. Danes jih živi le 32, bolehnih in večinoma priletnih. Vsak duhovnik ima na skrbi 10 župnij ali še več. Zato nekateri prehodijo ali prevozijo tudi 100 km daleč.

V Belorusiji manjka tudi sposobnih katoliških laikov, mnogo podjetnih vernikov je bilo nasilno poslanih v Sibirijo, nekateri pa so si pomagali v sosednjo Poljsko. Politika zastraševanja skoz desetletja je v verskem pogledu dosegla uspehe. Verska izobrazba pri mladem rodu

je šibka. Marsikje so cerkve zaprli pod različnimi pretvezami. Tudi križe so ponekod sneli z zvonikov. Da bi ljudje ne izgubili skromnih pokojnin, se marsikdaj niso upali upirati.

Po šolah od časa do časa delajo raziskave o mnenju mladih glede vere, pri čemer ob spretnih vprašanih otroci dobijo vtis, da si bodo oteževali življenje, če bodo hodili v cerkev in če bodo verovali. Sicer pa velja zakon, da se smejo v Belorusiji v cerkvi zbirati le prebivalci, ki so dopolnili 18 let.

V tej sovjetski republiki ni več uradne katoliške hierarhije, torej ni kakega središča župnij, ne škofa in ne semenišča. Za nad milijon katoličanov se versko življenje odvija le na ravni župnij. V glavnem beloruskem mestu Minsku je med številnimi pravoslavnimi okoli 50.000 katoliških vernikov rimskega obreda, ki nimajo ne svoje cerkve ne duhovnika. Verniki se vozijo v 20 km oddaljeno Krasno. Katoliških verskih knjig v beloruščini skoraj ni.

Med verniki v Belorusiji je velika večina poljske narodnosti, ki se zvečine vztrajno držijo svojega jezika ali vsaj navad, nimajo pa šol v domačem jeziku.

Oratorij „Izgubljeni raj“

Besedilo angleškega pesnika Johna Milтона „Izgubljeni raj“ je uglasbil znani poljski skladatelj in ravnatelj konservatorija v Krakovu Krištof Penderecky. Krstna izvedba oratorija je bila lanskega novembra

v Chicagu, januarja letos pa so oratorij izvajali v milanski operi La Scala. Skladba je za soliste, recitatorje, balet, mešani in otroški zbor ter veliki orkester. Delo temelji na skrivnosti borbe med dobrim in zlim, med življenjem in smrtjo. Koniec izzveni v upanju: čeprav sta Adam in Eva izgnana iz raja, upata v novo življenje. — 2. del oratorija-opere so februarja izvajali milanski glasbeniki pod vodstvom Pandereckega v dvorani za avdience v Vatikanu pred papežem, kardinali, škofi, diplomatskim zborom in drugim občinstvom, ki je do kraja napolnilo dvorano Pavla VI., kjer papež ob sredah sprejema vernike v splošnih avdiencah. — Pred nekaj leti so v buenosaireškem „Colonu“ izvajali Pendereckijev Pasijon po Luku.

Težave na Češkem

V zadnjem času so češkoslovaške oblasti odvzele spet dovoljenje za „opravljanje duhovniške službe“ proti volji pristojnega škofa nekaterim katoliškim duhovnikom. Zaradi tega so se verniki obrnili s prošnjami na predsednika Husaka samo v škofiji Češke Budjevice kar v 3 župnijah (Rozmítal, Bohutin in Drhenice). Predsednika spominjajo na njegovo stalno zagotavljanje o svobodi vere in ga prosijo za posredovanje.

Škof Lefebvre

Januarja je bil v Vatikanu uporni škof Lefebvre in osebno odgovar-

jal na razna vprašanja, ki mu jih je papeška komisija predložila o njegovih prigovorih sedanjemu nauku Cerkve in pastorage. S kardinalom Šeperjem sta govorila 3 ure in pol. Pogovarjal se je še s petimi drugimi osebnostmi, kakor je želel papež. Le-febvre in papež sta govorila sama le dobrih 10 minut.

S papežem se je srečal in pogovarjal novembra lani, zato nihče ni pričakoval, da bo pred božičem spet posvetil v Švici nezakonito nekaj duhovnikov.

Sovjetska revija sviri pred križci

Sovjetska revija Znanost in religija sviri pred novo modo mladih — nošenjem križcev. Vsaj mladince, ki so povezani v mladinsko zvezo, je treba odvracati od takega zadržanja, piše revija. Za kavbojkami, ki so osvojile mlade tudi po Sovjetski zvezi, se pojavlja moda križcev, ki jih nezakonito izdelujejo zasebni obrtniki. Mihail Dudko (16 let), sin znanega pravoslavnega župnika Dimitrija Dudka, katerega so zaradi pridig že večkrat zasliševali in mu očitajo vpliv na ljudi, je nastopil z malim križcem na prsih celó pred predvojaško komisijo.

Revija izraža prepričanje, da je to samo kratkotrajna muha in da nima globljih temeljev v prepričanju sodobne sovjetske mladine. Priporoča pa podjetjem, naj izdelujejo razne druge znake in obeske, da jih bodo nosili mladi kot „amulete“: lastovke, galebe, sidra, meče in podobno.

V Moskvi je nastal 1974 verski mladinski seminar na zasebni podlagi. To pobudo so začeli uresničevati potem tudi po drugih večjih mestih. Pred kratkim so zaprli enega pobudnikov teh seminarjev Aleksandra Ogradnikova. Udeleženci teh seminarjev trdijo, da taki študijski sestanki v ničemer ne nasprotujejo sovjetskemu zakonu. Kljub temu, da so zaradi seminarja že marsikoga poslali v „psihiatrično“ kliniko, se tak skupinski študij nadaljuje. Na sestankih predavatelji razpravljajo o verskih in filozofskih vprašanjih. Veliko udeležencev je iz vrst umetnostne in filmske akademije. Predavanja so na visoki ravni. Nasprotovanje oblasti prihaja iz prepričanja, da pomenijo ti seminarji obujanje verske zavesti v sovjetskem ljudstvu. Nekaterim udeležencem so odvzeli akademske naslove zaradi „neznanstvenega delovanja“, druge zaslišujejo, jim preiskujejo hiše, očitajo „parazitstvo“ ipd.

Ob 150-letnici rojstva pisatelja Léva Tolstoja so člani verskih seminarjev iz Moskve, Kijeva in Lvo-va organizirali skupen obisk Tolstovega rojstnega kraja Jasne Poljane. Med potjo so na več krajih doživeli preiskave in končno so jim prepričali, da bi obiskali Tolstojev grob.

Verski položaj na Kitajskem

„Zahodne države bodo kmalu začele odpirati v Kitajskih mestih konzulate, odprli bodo tudi več katoliških cerkva. Toda to ni bistvenega

pomena za Cerkev na Kitajskem,“ pravi zgodovinar p. Louis Wei Tsing-sing, ki se je januarja vrnil s 3 mesečnega obiska v svoji kitajski domovini v Francijo. „Potrebno je, da apostolski sedež prizna škofove, ki so bili brez njegove vednosti posvečeni na Kitajskem, in se pokloni zvestobi do vere, ki so jo kitajski katoličani v hudih letih preganjanja na ta ali oni način pokazali. Čas prinaša nove naloge.“

Lani so v novo skupščino oziroma njeno posvetovalno konferenco poklicali tudi nekaj zastopnikov raznih verstev. Na neko večjo odprtost države kaže tudi nedavno potovanje p. Weia, zgodovinarja in strokovnjaka za cerkvena vprašanja na Kitajskem. P. Wei je na obisku marsikaj zvedel, vendar v prihodnost Cerkve ne gleda preveč rožnato.

Pred 1949 je bilo na Kitajskem okoli 2 milijona katoličanov, razdeljenih v 145 škofij. P. Wei meni, da je od 145 škofov teh škofij danes živ le še eden. To je škof Ignacij Kung Pin-mei, o katerem so rekli p. Weiu, da je zaprt v Šanghaju kot „politični zločinec.“

Od 45 škofov, ki so jih v sili izbrali zakoniti škofje, vendar brez privolenja Vatikana, in posvetili med 1957 in 1962, jih po mnenju p. Weia živi še okoli 30. „Težko je reči kaj točnejšega, kajti ti škofje nimajo med seboj nikakih zvez. Za enega so mi v Pekingu povedali, da je umrl.“

Takih škofov je p. Wei srečal 5. V Šanghaju je govoril s tamkajšnjim škofom Chang Chia-Shujem, 87-let-

nim jezuitom, ki ga je 1960 posvetil predsednik Zveze patriotičnih katoličanov škof Pin Shu-Shi iz Mukdena.

„Mi živimo v duhovni skupnosti z apostolskim sedežem,“ je dejal škof. „Ne strinjamo se pa s tem, da apostolski sedež ne prizna naše države in posvečenj naših škofov po l. 1957.“

V Pekingu se je srečal s škofom Yang Kao-chienom iz Changteja v Hunanu. P. Wei se je s tem škofom razgovarjal v družbi 14 duhovnikov pekinške nadškofije, ki živijo vsi skupaj. Večina pa jih opravlja drug poklic. Med njimi je zdravnik, inženir, uslužbenec... Redno mašujejo, spovedujejo, delijo zakramente bolnikom in vodijo cerkvene pogrebe, pač pa ne krščujejo in ne poročajo. Škof Yang ima v svoji škofiji le še 4 duhovnike.

V pekinški stolnici se je pogovarjal s 5 laiki. Najmlajši med njimi ima 55 let. Povedali so mu da skušajo živeti po veri in da redno hodijo v cerkev. Hudo pa jim je, ker ne smejo govoriti o veri svojim otrokom in vnukom.

Nemški kardinal Frings - umrl

17. decembra 1978 je umrl v Kölnu 91-letni kard. Joseph Frings. Bil je po drugi svetovni vojni eden najpomembnejših škofov in kardinalov, vrsto let predsednik nemške škofovske konference in ustanovitelj znamenite dobrodelne ustanove nemških katoličanov za dežele tretjega sveta „Misereor“.

Zakaj je papež Italijanom všeč

Italijanska revija „Europeo“ je izvedla manjšo anketo o tem, kako so Italijani zadovoljni s papežem Janezom Pavlom II. Izid: Papež Wojtyła je kljub temu, da ni Italijan, Italijanom všeč. Ugaja jim zlasti zato, „ker je blizu ljudem, ker je delal v tovarni, ker je človekoljuben in iskren, ker je mlad telesno in po zamislih.“ Od 100 vprašanih jih je 84 izjavilo, da jim je všeč, 70 pa jih meni, da je to papež, kakršnega katoliška Cerkev v tem trenutku potrebuje.

Gromiko obiskal papeža

24. januarja je papež Janez Pavel II. sprejel v avdienco sovjetskega zunanjega ministra Andreja Gromika. Njun pogovor je trajal skoraj 2 uri. Pogovarjala sta se v ruščini, ki jo papež še kar dobro obvlada. Govorila sta o razmerah po svetu ter o življenju katoliških vernikov v Sovjetski zvezi, katerih večina živi ob poljsko-sovjetski meji, zlasti v baltskih deželah.

Kristjani v Izraelu

V zadnjih 30 letih je zapustilo Sveto deželo več kot 100 tisoč kristjanov, je povedal jeruzalemski latinski patriarh Beltritti na nekem predavanju v škofiji St. Paul (Minnesota) v ZDA. Trenutno živi v Palestini le še okoli 90.000 katoličanov, 80 tisoč pravoslavnih in 7 tisoč luterancev, pa še ti kristjani so ostali samo zaradi pomoči, ki jim jo skazujejo kristjani vsega sveta.

Katoliška založba na Madžarskem

Edina katoliška založba knjig na Madžarskem je Družba sv. Štefana s sedežem v Budimpešti. Lani je izdala 11 knjig v skupni nakladi 256 tisoč izvodov. Polovico teh knjig predstavljajo teološke knjige.

Turinski prt

Turinski prt, v katerega naj bi bil zavit Jezus, ko so ga sneli s križa, ni potvorba iz 14. stoletja niti odtis ali slika. To so prvi sklepi, da katerih je prišla skupina ameriških raziskovalcev iz Kansasa, ki so pred kratkim raziskovali znameniti prt. Pravijo pa, da bodo potrebovali še kakšni dve leti, da bodo lahko preštudirali vse, kar so pri preiskavi zasledili.

Odnos Cerkve do države v Španiji

S posebnim glasovanjem so 6. decembra 78 španski državljani potrdili novo špansko ustavo, ki vzpostavlja tudi nov odnos med Cerkvijo in državo. Odslej katoliška Cerkev ne bo več uradna ali prednostna veroizpoved, vendar ji je po ustavi zagotovljena polna svoboda delovanja. Država bo njeno dejavnost tudi podpirala kot za narod koristno in pomembno.

Predlogi holandskih katoličanov

Nizozemski „cerkveni parlament“, v katerem je 81 zastopnikov 7 škofij, je predlagal škofom, naj bi v Rimu na pristojnih mestih spet sprožili vprašanje o ženskem duhovniš-

tvu, o posvečenju poročenih mož za duhovnike in o dovoljenju laiziranih duhovnikom, da bi predavali na bogoslovnih učiliščih. Nadškof iz Utrechta kardinal Willebrands je te predloge odločno odklonil. Po njegovem mnenju bi bilo mogoče razpravljati le o predlogu, da bi duhovniki, ki so se s papeževim dovoljenjem laizirali in poročili, mogli opravljati kakšno službo v Cerkvi.

Dan hišne Cerkve

15. december so na avstrijskem Koroškem razglasili za „dan hišne Cerkve“. Po vernih družinah naj bi ta dan zvečer v družini nekaj več molili kot navadno. Celovški škof je pobudo podprl s posebnim pismom: „Najdragocenejše ure v družini so tiste, ko starši z otroki stojijo pred božjim obličjem v molitvi... Milost zakonskega sožitja v Kristusovem duhu si je treba izmoliti... Vselej, kadar družina moli, je v najglobljem pomenu, kot beremo v listinah 2. vat. cerkv. zbora, neke vrste hišna Cerkev. Tedaj oznanja vero in je ne skuša le z razumom dojemati, marveč doživljati s srcem.“

Razgovori med Rimom in Moskvo

Tajništvo za edinost med kristjani v Rimu je objavilo vest, da so končane priprave za uradne razgovore med katoliško ter pravoslavno cerkvijo v Moskvi. Rusko cerkev bosta pri razgovorih predstavljala metropolit Parthenios iz Moskve in nadškof Kiril iz Vyborga. Katoliško cerkev pa predstavlja msgr. Torre

della Cascante, podpredsednik omenjenega tajništva za edinost. — Pravoslavnih vernikov je danes okoli 152 milijonov.

Preganjanje kristjanov v Turčiji

Skupni posvetovalni organ katoliške in pravoslavne cerkve je objavil ostro protestno pismo zaradi preganjanja grške pravoslavne cerkve v Turčiji. Turške oblasti so naložile visoke davke na šole in cerkve, ki so last grške pravoslavne cerkve. Vodilnim članom te cerkve se stavljajo ovire pri potovanjih v inozemstvo. Turške oblasti smatrajo pravoslavce za državljane druge vrste, podobno kot se to dogaja vernikom za železno zaveso.

Gospodinje v župniščih

„Poklic gospodinje v župnišču je prava cerkvena služba“. S temi besedami rajnega papeža Pavla VI. je passauski škof Hofmann pred kratkim pozdravil okrog 1500 gospodinj po župniščih, ki so se zbrale z vse Bavarske v romarskem svetišču Altöttingenu.

Škof je poudaril velik pomen tihega dela teh žena. To je posebno delo, je dejal, ki pa ga smemo v polni meri imenovati apostolsko. Župnišče ni zasebno duhovnikovo stanovanje. Zato tudi tisti, ki v njem delujejo, delajo v službi župnijske skupnosti. V župnišču morajo verniki dobiti vzor krščanskega življenja, ki ga s svojo osebnostjo ustvarja lahko tudi ženska, ki skrbi za razne vsakdanjosti v župnijskem domu.

Kardinal Suenens za „teden tretje dobe“

V Belgiji so novembra 78 imeli „teden tretje dobe“, ki je hotel opozoriti, da živi okoli nas vedno več starih. Po mladostni in zreli dobi je 3. doba čas pokoja, ostarelosti in odhoda. Ta doba se je zaradi večje zdravstvene oskrbe zelo podaljšala.

Za začetek tedna 3. dobe je kardinal Suenens kristjanom v posebni poslanici povedal nekaj svežih in sodobnih misli in poudaril našo odgovornost do teh ljudi.

Kristjane opozarja na možnost, da s prinašanjem obhajila na dom lahko lajšajo življenje trpečih in bolehnih, ki ne morejo k božji službi. V 1. vrsti je to služba duhovnikov, kjer pa teh primanjkuje, lahko pomagajo drugi resni verniki.

Potem je kardinal opozoril vernike na to, da sodobna družba noče govoriti o smrti, čeprav je vsakdanje dejstvo. Ljudi pušča umirati, ne da bi jim pomagala umreti kot človek, humano. Zato nastaja pereče vprašanje pomoči umirajočim, ki jih ne smemo puščati samih, ob katerih moramo čuti, jim pomagati, lajšati njihove zadnje ure na zemlji, jim vlivati zaupanja ter jim olajšati prehod v večnost z živo vero, potrpežljivostjo in obzirnostjo.

Ta stvar ne sme biti samo stvar nekaterih strokovnjakov, ampak pomeni dolžnost za slehernega kristjana, ki se znajde v bližini odhajajočega sočloveka. To je dolžnost krščanske ljubezni. To je telesno delo usmiljenja. Ta dolžnost ni lahka, je pa velikega pomena.

Kard. Suenens pravi, da bi bilo na to nalogo kristjane pripravljati. Nekaj vsakdanjega je, da nekateri med nami odhajajo v večnost. Zato bi bila tudi pomoč takim naša stalna dolžnost, na katero bi se morali verniki ob nedeljah spomniti. Smrt je velika božja poslanka. Človeku pomaga odkrivati pravo vrednost njegovega življenja, pa tudi prav ceniti vse, kar je na zemlji.

Po župnijah bi si morale male skupine od časa do časa postaviti vprašanje: Kako skrbimo za tiste, ki odhajajo? Kateri ljudje v naši bližini so blizu smrti? Kaj bi storili, da bi jim olajšali prehod v večnost?

Tako vprašanje si lahko zastavi pri izpraševanju vesti tudi posamezni vernik, ki se je odločil krščansko preživeti svoja stara leta. In k temu delu lahko pritegne tudi soseda, znanca ali prijatelja. Vsakdo lahko pomaga človeku, ki je na začetku velike in neustavljive, odločilne poti v novo življenje v večnosti.

Opozorilo kanadskih škofov

Na škofovski konferenci v Kanadi je bilo sprejeto pastirsko pismo, ki energično obsoja marksizem, ki ga širijo v Kanadi komunistični in socialistični agenti. Škofje poudarjajo stališče Cerkve, da ni mogoče sprejeti ideologije, ki ne priznava obstoj Boga in njegov poseg v zgodovinske dogodke, ki ne priznava duhovnega poslanstva človeka, ampak mu prisoja samo ekonomsko funkcijo in ki priporoča nasilje kot sredstvo za preobrazbo družbe.

Med Slovenci v zamejstvu

Nadškof Pogačnik obiskal tržaškega škofa

11. januarja je nadškof Pogačnik obiskal tržaškega škofa Lorenza Bellomija in mu s tem vrnil obisk v Ljubljani 26. oktobra lani. Nadškof se je škofu Bellomiju zahvalil za njegovo prizadevanje, da bi se slovenska manjšina na Tržaškem čutila v Cerkvi kot enakovredna in polnopravna skupnost. Škof Bellomi se uči slovenščine, v škofijski kapeli pa je maša en teden v italijanščini in en teden v slovenščini.

Škofov vikar za goriške Slovence

Za škofovega vikarja za Slovence na Goriškem v Italiji je bil izvoljen in potrjen dr. Oskar Simčič. Doma je iz Medane v Brdih (1926), po smrti msgr. Gregorca je postal kanonik stolnega kapitlja v Gorici. Naloga škofovskega vikarja za slovenske vernike goriške nadškofije je, da bo povezoval dušnopastirsko delo med njimi in dajal ustrezne pobude. Na škofiji ima poseben urad.

Odlikovanja treh duhovnikov

Trije slovenski duhovniki so bili pohvaljeni za požrtvovalno in vztrajno delo med našimi ljudmi v Avstri-

ji. Na Koroškem je prejel škofijsko odlikovanje župnik v Vogrčah Vin-ko Zaletel, ki je postal škofijski svétnik (svetovalec) celovške škofije. Linška škofija je odlikovala tamkajšnjega izseljenskega duhovnika in delegata slovenskega izseljenskega dušnega pastirja v Avstriji Cirila Lavriča. Škofijski svetovalec je postal tudi Martin Belej, ki deluje že vrsto let v graški škofiji.

Smrt dr. Joška Tischlerja

Konec januarja je umrl v župniji Žrelec blizu Celovca znani koroški Slovenec dr. Joško Tischler. Rojen je bil 1902 v Zablatih pri Kamnu v Podjuni, na dunajski univerzi diplomiral za profesorja matematike in fizike. Po vojni se je zelo zavzemal, da je bila 1957 ustanovljena v Celovcu slovenska gimnazija. Postal je njen prvi ravnatelj. 1949 je ustanovil Narodni svet koroških Slovencev kot osrednjo politično organizacijo koroških Slovencev s krščanskim svetovnim nazorom. Zadnja leta je preživel v pokoju. Vse življenje je bil odkrit katoliški laik.

Župnije v Sloveniji

Slovenija je imela 1. januarja 1978 skupno 791 župnij: Koper 221, Ljubljana 299, Maribor 281.

Normalno bi bilo, da ima vsaka župnija redno svojega duhovnika, če je večja, pa celo dva ali več. Kadar pa duhovnikov primanjkuje, mo-

NOVICE IZ SLOVENIJE

rajo ostati nekatere župnije brez duhovnika in lahko zanje skrbi samo kdo iz kake sosednje župnije.

Upoštevati je treba tudi to, da približno 12% škofijskih duhovnikov zaradi starosti in zdravstvenih razlogov ne more več polno opravljati samostojne službe. Dodatno potrebuje škofija vsaj 5% duhovnikov za drugo delo (veliko in malo semenišče, teološka fakulteta, ordinariat, posebne službe). Za nadaljevalni študij, delo med zdomci in v misijonih bo škofija določila spet 2 do 5% svojih duhovnikov.

Večje župnije potrebujejo vsaj 2 duhovnika — takih župnij je v Sloveniji vsaj četrtnina. Vsaka škofija bi torej potrebovala nekako 50% duhovnikov več, kakor ima župnij. Slovenija potrebuje ok. 1200 škofijskih duhovnikov. 1. januarja 1978 pa jih je imela le 900.

Koliko duhovnikov ima posamezna slovenska župnija in koliko bi jih potrebovala?

	ima	bi potrebovala
Koper	185	270
Ljubljana	363	450
Maribor	352	440

Precej drugačno podobo pa bi do-

bili, če bi upoštevali tudi število manjših župnij v posamezni škofiji. Slovenija ima namreč kar 350 ali 44% župnij, ki imajo manj kakor 1000 prebivalcev. V teh župnijah niti 10% prebivalstva v Sloveniji. V teh župnijah je bilo 1. 1. 1978 brez rednega dušnega pastirja v koprski škofiji 75 župnij (35%), v ljubljanski nadškofiji 58 župnij (19%) in v mariborski škofiji 41 župnij (14%).

Za koprsko škofijo bi lahko rekli, da ima kar zadostno število duhovnikov, čeprav ne more polno oskrbovati vseh župnij, ker so zelo majhne, pa dosega ljubljanska nadškofija samo 70, mariborska pa samo 65% minimalno potrebnega števila duhovnikov. Iz te zadrege v oskrbovanju župnij nekoliko pomagajo redovni duhovniki, ki redno vodijo 70, sooskrbujejo pa 13 župnij.

Za koprsko škofijo ni mogoče postaviti primerjave s predvojnimi časom. Z ostalima škofijama je pa takole: 1937 je imela ljubljanska 588 škofijskih duhovnikov, 1978 pa le 365; mariborska pa 1937 458, 1978 pa le 351. Položaj se še bolj zaostri, če upoštevamo, da je prebivalstvo po 1948 naraslo v Ljubljani za 43, v Mariboru pa za 20%.

Umrli duhovniki

Anton Požar

V frančiškanskem samostanu na Kapeli pri Novi Gorici je 6. januarja umrl starosta primorskih duhovnikov, upokojeni duhovnik koprške škofije Anton Požar starejši. Rodil se

je v Trstu 1892, bogoslovje študiral v Gorici, bil posvečen 1916 v Ljubljani, bil kaplan v Sežani in v Dolini pri Trstu, župnik pri Sv. Antonu pri Kopru (Pridvor), v Marezigah. Ko mu je oslabil vid, se je umaknil na kaplanijo Sv. Brigite v župniji Lazaret-Bertoki, od 1965 pa je bil na Kapeli.

Viljem Pipp

Na Koroškem je 12. januarja umrl duhovnik ljubljanske nadškofije Viljem Pipp, ki je nazadnje služboval kot upravitelj župnije Sv. Miklavž ob Dravi. Rodil se je v Lescah na Gorenjskem 1905, v duhovnika je bil posvečen v Ljubljani 1930, bil kaplan v Bohinjski Bistrici, v Cerkljah in v Polhovem Gradcu. 1939 je dobil župnijo Lučine, pa je mogel tam ostati le dobro leto, ker so Nemci takoj ob prihodu zaprli in po zaporih preselili na Hrvaško. Od tam je prišel v Ljubljano, maja 1945 pa se pred partizani umaknil na Koroško in od tedaj v celovški škofiji opravljal razne posle, dokler se ni za stalno preselil k Sv. Miklavžu, kjer so ga 16. januarja pokopali.

Prof. Franc Belec

4. januarja je umrl v Domu za ostarele občane v Dravljah v Ljubljani starosta profesorjev nekdanje škofijske gimnazije v šentvidu prof. Franc Belec. — Rojen je bil na Glinici v župniji šentvid nad Ljubljano 1894, v duhovnika posvečen 1917, bil kaplan v Kočevju in v Starem trgu ob Kolpi, prefekt v zavodu v

Stanislava, 1942 diplomiral iz klasične filologije, potem bil za profesorja škofijske gimnazije in 1939 postal škofijski knjigovodja. Ko so Nemci razgnali zavod v šentvidu, se je naselil na svojem domu in je skoro do smrti opravljal nedeljsko mašo na Glinici.

Škof Jenko — član kongregacije za duhovnike

Koprski škof dr. Janez Jenko je bil januarja letos imenovan od papeža za pravega člana kongregacije za duhovnike. Kongregacije so stalni kolektivni organi apostolskega seдеžа, ki pomagajo papežu urejati nekatere cerkvene zadeve. Nekoč so bili člani kongregacij samo kardinali, od 1968 pa je v vsaki kongregaciji tudi 7 krajevnih škofov. V kongregaciji za duhovnike je sedaj med to sedmorico tudi škof Jenko.

Kongregacija za duhovnike skrbi za izobrazbo in svetost duhovnikov, pospešuje izmenjavo pastoralnih izkušenj, v njeno skrb spadajo duhovniški sveti v posameznih škofijah ter pravilna porazdelitev duhovnikov.

Marijina cerkev v Celju poškodovana

29. januarja je huda eksplozija plina v Celju poleg drugih stavb močno prizadela tudi minoritsko cerkev Marijinega vnebovzetja. Poškodovana je stara zvonica in zakristija; v ladji so uničeni okenski okviri in rozeta, poškodovana oboja vrata, oltar; v oltarni apsidi sta od-

stopila freskirani omet in podlaga, hudo je poškodovan tudi desni vogal Sifrerjeve freske Marijinega vnebovzjetja.

Teološko-pastoralni teden v Zagrebu

Januarja je bil v Zagrebu vsakoletni teološko-pastoralni teden, ki ga prireja tamkajšnja katoliška teološka fakulteta. Udeležilo se ga je okoli 800 duhovnikov iz vse Jugoslavije.

20 predavateljev je razgrnilo svetopisemsko, psihološko, sociološko podobo današnjega zakona in opozarjalo na pastoralne naloge duhovnikov. Današnja industrijska družba potrebuje predvsem posameznika, ne družine. Zakoni so danes majavi. Edino zagotovilo za njegov obstoj je ljubezen, zato zadnji koncil ne pojmuje zakona le kot pogodbo, temveč kot globoko skupnost življenja in ljubezni. Namen zakona ni samo rojevanje otrok, temveč tudi

napredovanje in dozorevanje medsebojne ljubezni.

Vsaka škofija naj bi uvedla zakonske posvetovalnice, v manjšem obsegu pa celó vsaka, vsaj večja župnija. Življenjska skupnost moža in žene predstavlja popolno človeško bitje, v njej najdeta oba popolno zadovoljitev svojih ljubezenskih in spolnih potreb. Tako skupnost lahko uresničijo le čustveno uravnovešene, zrele in zgrajene osebnosti. Od tod potreba pravilne vzgoje od otroštva, prek pubertete do zrele dobe. Razpravljali so tudi o posvojitvi otrok — in jo priporočili — in o usodi nezakonskih otrok. Govorili so tudi o neuspehih zakonih, saj so ločitve nesreča tudi za Cerkev. Število ločenih in ponovno civilno poročenih katoličanov raste. Teh porok ni mogoče imeti za priležništvo. Treba bo iskati novo pastoralo za te primere. Ob razmišljanju o zakonih brez otrok so poudarili posebno možnost za pričevanje Kristusove navzočnosti in duhovne rodovitnosti v okviru župnijske skupnosti.

V prvih časih krščanstva niso bile potrebne cerkvene zapovedi, ki bi urejale versko življenje. Kristjani so tako živeli svojo vero, da je popolnoma prežarila njihov vsakdan. Ko pa je vera v mnogih začela pešati in je prvotna vnema izginila, je moralo vodstvo Cerkve nekatere stvari zapovedati, med njimi nedeljsko mašo, velikonočno ohhajilo, letno spoved in podobno. Ko bi danes revidirali cerkvene zapovedi, bi se ena od njih gotovo glasila: „Beri verski tisk!“ Krščanska družina, ki se iz takšnega ali drugačnega vzroka odreka verskega tisku, zameta kos zdravega kruha, ki bi ji še kako pomagal duhovno rasti.

„Družina“

KJE JE KAJ

Leto 46

April 1979

VELIKA NOČ	Voščilo DŽ	193
	Križ je pot do vseh kreposti (Sv. Tomaž Akvinski)	194
	Velikonočni pirhi (Milena Merlak)	195
	Gospod je res vstal, aleluja!	196
	Vstal je Kristus, upanje moje!	199
	Za križem (Ivan Cankar)	200
IZ ŽIVLJENJA CERKVE	En teden v Latinski Ameriki: kraji, sprejemi, govori (L. S.)	203
	Govor papeža Janeza Pavla II. ob otvoritvi II. konference škofov Latinske Amerike v Puebli	207
	Ekumenizem — božje in loveško delo (Kazimir Humar)	213
	Kalvarija ukrajinske Cerkve (Kat. glas) ..	216
NAŠA VPRAŠANJA	Naša mladina (Karel Mauser)	219
SODOBNA VPRAŠANJA	Sklepna listina helsinške konference	221
	Nekateri člani ustave SFRJ iz l. 1974, ki se nanašajo na človekove pravice	221
	Ob letu otroka	223
SVETLI LIKI ZA MLADINO	Ob spominu vzornega dekleta (A. Šemrcv) ..	277
	Imejte radi slovensko skupnost! (Milan Komar)	228
	Javni delavci za našo skupnost morajo zrasti iz vas! (Katica Kovač)	229
	V srednješolskem točaju smo veliko prejeli (Pavel Pleško)	230
	Vedenje pri kajenju (Mirko Mahnič) ...	230
V DRUŽINI	Najti samega sebe (Anton Trstenjak) ...	232
	Kaj je zapovedano? (Lojze Šuštar)	233
ROMAN	Izseljenci (Johan Bojer — Božo Vodusek) ..	236
NOVICE	Svetovne novice	244
	Med Slovenci v zamejstvu	252
	Novice iz Slovenije	253

Pregovori o časti

Čast je ledena gaz, ki hitro zvodeni. (slovenski)

Čast tvojega prijatelja

ti mora biti enako pri srcu kot lastna. (hebrejski)

Čast tvojega prijatelja ti mora biti enako pri srcu kot lastna. (hebrejski)

Naša čast je čast naših rok. (indijski)

Bodi v družbi, bodi sam, bodi sramnega te sram. (slovenski)

Glej, da ti ob zrcalu, v katerem se gledaš,

nikdar ne bo treba zardevati. (angleški)

Časti ne dosežeš na mehkem ležišču. (turški)

Kdor sam sebe ne časti, ni vreden nobene časti. (slovenski)

Vsakdo zase kroji obleko svoje časti. (perzijski)

Samo prah groba napolni človekove oči. (arabski)

Kdor hoče visoko priti, mora trden v glavi biti. (slovenski)

DUHOVNO ŽIVLJENJE

je slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor.

Editor responsable: msgr. Antonio Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

Registro de la propiedad Intelectual No. 1.313.507

Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires.

ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA.

Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA.

KANADA: Ivan Marn, 131, Treeview Drive, Toronto 14, Ontario, Canada.

TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia.

ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzutta 18, Gorizia, Italia.

AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Letna naročnina v Argentini in obmejnih državah je 23.000 pesov; v ZDA in Kanadi 15 dolarjev; v Avstriji 200 šilingov; v Italiji 8.000 lir; drugje protivrednost dolarja.

DENARNA NAKAZILA NA NASLOV:

Antonio Orehar, Ramón Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

Zunanja oprema DŽ: arh. Jure Vombergar; stalna zaglavja DŽ ter celotna oprema Božjih stezic: Stane Snoj.

„Tretji dan bom vstal“, te Jezusove napovedi Marija ni pozabila; apostoli so jo preslišali in bili ob Jezusovi smrti brez upanja.

Marija pa je v žalosti sicer nad prestanim trpljenjem, a vendar v trdnem, vedno bolj rastočem upanju pričakovala vstajenja, dokler ni Jezus v nedeljo zgodaj zjutraj stopil pred njo v poveličanem telesu. Ona je bila prva, ki ga je pozdravila v zmagoviti slavi vstajenja.

Potrpimo v veri, da ima vsak križ, ki nam je naložen, v božji previdnosti ta namen, da nam pomnoži blaženost, poveča veselje v večnosti. Ta vera in upanje vliva v naše zbegane duše tolažbo in moč, da lažje vzdržimo in vztrajamo do konca.

Škof dr. Gregorij Rožman